

BUDAPESTI NAPLO

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: **VÉSZI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3,50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1,20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Szittyia virtus.

Budapest, március 16.

(K.) A kuruc Beöthy Ákóst március tizenötödikén szerencsésebben inspirálták a régi jó táblabírák epigonjai, mint hétköznapokon az ő rendes parlamenti milieuje. Az ügyvédbojtárok között igazán kuruc lett, aki a néppárt szomszédságában csak karakán. Már ugy rémlett, hogy elmerül a meddő izgágaságban s ime tegnap a jurátusok között, akiket a régi jó táblabírák epigonjainak nevezett, egyszerre azt hirdette, hogy legyen bennünk szittyia virtus, dobjunk sutra minden felekezeti és osztálygyűlölséget s valósítsuk meg komolyan a negyvennyolcas eszméket. Bravo jurátusok! Ezt szerencsésen kiolvasztottátok abból a kemény emberből! Mindig hittük, hogy tudna ő így is beszélni, de idáig hasztalan vártuk. A sötét milieue, mely a parlamentben környezi, ráfeküdt a kuruc vezérre s nem engedte, hogy meggyőződése szerint beszéljen. Mert olyan fölttévéssel nem sértjük meg Beöthy Ákóst, hogy csak a nemzeti ünnepek s a nemzet virágzó fiatalsága kedvéért dobta ki ezt a jelszót, csakhogy éppen valami illő frázist mondjon. Kétségtelenül kívánja a szittyia virtust és komolyan vallja, hogy a felekezeti és osztálygyűlölség megakasztja a negyvennyolcas eszmék megvalósítását. S ha komolyan vallja, akkor csak az ő parlamenti milieujének tudhatjuk be, hogy tegnapig ezt a meggyőződését nyíltan nem hirdette, sőt sok sűrű hallgatásával rászolgált, hogy róla az ellenkezőt, a rosszat higgyék.

Most a magyar jurátusok kivették belőle a jobbik meggyőződését. Hogy mit szól hozzá a néppárt, mely más oktatással szokott az ifjúság ajtaján kopogtatni, arra nincs gondunk. Nem valószínű, hogy a néppárt plakátokat nyomasson s ugy véssé figyelmébe az ifjúságnak Beöthy tanítását. De nincs is rá szükség. Nekünk éppen elég, hogy amit a néppárttal szemben mindenkor hirdettünk, azt most Beöthy

Ákos megismételte. És Beöthy Ákóst az az ifjúság se zsidónak, se szabadkőművesnek nem fogja elkeresztelni. Ellenben gondolkozóba fog esni, hogy mit tartson a klerikális ösztönzésekről, ha a kuruc Beöthy Ákos is elérkezettnek látja már az időt, hogy a negyvennyolcas eszmék megvalósítása érdekében a felekezeti és osztálygyűlölség sutba dobását követelje. Mi egyszerűen csak följegyezzük Beöthy Ákos szavait és igazat adunk neki még abban is, hogy a mai demokrácia nem a negyvennyolcas idők demokráciája többé, hanem címeiket keres és hivalkodik. Teljességgel igaz. Nincs demokrácia és ezentul kell csak megcsinálni. Az arisztokrácia nem demokrata és a demokrácia sem az. Még van egy pár millió ember Magyarországon, akinek fáj az, hogy nem lehet a Nemzeti Kaszinó tagja s aki szebb címet keres a magyar polgár címénél.

Ha Beöthy Ákos munkatársnak vagy akár vezérnek ajánlkozik a magyar társadalom egészséges átgúrárához és segédkezni akar abban a jóra való munkában, hogy az egész magyarság közelebb jusson a negyvennyolcas demokráciához: csatlakozzék vagy bontson ki új zászlót. Amivel a parlamentben nem dicsekedhetik, az országban mindjárt lesz pártja. Mert ez szükséges és kívánatos vállalkozás s az igazi demokrácia felé szívesen hagyjuk magunkat vezetett. Beöthy Ákos, a Nemzeti Kaszinó igazgatója, föltétlenül olyan demokrata vezér, akit meggyőződésből s ami több, még hűségből is sokan fognak követni. S azért, hogy valamit eleinte hűségből tesznek, az még nem baj. Higgye el Beöthy Ákos, hogy mindjárt többen merik majd elárulni demokratá voltukat, ha Beöthy Ákos áll be födemokratának. De aztán a parlamentben is kegyeskedjék nyilatkozni hétköznapon és nemcsak március tizenötödikén a régi jó táblabírák epigonjai között. Mert ha igaz, hogy hovatovább a nihilizmus kezd uralkodni, az éppen azért van, mert arisztokraták nem lehetünk,

demokraták pedig röstellünk lenni. És valaminek mégis csak kell lenni.

De ha jól esett hallani a szittyia virtusról, a felekezeti és osztálygyűlölség rontó voltáról, az igazi demokrácia szükségéről Beöthy Ákos nyilatkozatait, azon mégis csak csodálkozni illik, hogy Széchényi István leg-sajátabb gondolatától Beöthy Ákos óva inti a magyar nemzetet. Azt mondta, ne higgyünk annak a jelszónak, hogy előbb gazdasági téren kell megerősödnünk s csak azután gondolhatunk a szabadságra. Széchényi pedig ezt hirdette. Sőt még a függetlenségi párt is ezt hirdeti. Beöthy Ákos más hiten van, más hitet prédikál. Nem támaszkodhatik se elmutt, se eleven tekintélyekre, még rendes parlamenti milieuje sem írná alá ezt az ígét és Beöthy mégis merészen hirdeti. Hát hogy gondolja a magányos kuruc? Talán ugy, hogy az a legerősebb, akinek semmije sincsen. Talán ugy, hogy a koldusnak könnyű fellázadni, mert ő ugyan semmit sem veszíthet s ha leverik, akkor is csak koldus marad, ami volt. Hát ez elms is, igaz is, de nemzeteknek eddig nem igen prédikálták, mert azon egyszerűen tul van már a világ, hogy a nyers erőt valami nagyon sokra taksálja. Gróf Andrássy Gyula azt mondta a minap, éppen Beöthy Ákosra célozva, hogy katonai dolgokban a legokosabb ember is hamar lő bakot. Beöthy tulságosan siet igazolni az Andrássy igazságot. Mert ha van valami értelme Beöthy Ákos szavainak, akkor ez az ő tanácsa ultima ráció. Ne várj és ne gyűjts erőt, magyarom — csak neki bátran és vidk ki függetlenségedet! Szép. És ha netalántán mégsem sikerülne? Akkor? Erről Beöthy egy árva bötüt sem szól. Pedig elvégre, ha történhetnek csodák, éppen ugy bekövetkezhetik az a csoda, hogy sikerül a kirohanás, mint az a másik, hogy nem sikerül. Az ultima ráció rettenetes sarkantyú s a história nem használja minden arasznyi árok előtt. Beöthy Ákos pedig könnyedén, mintha c

TÁRCA

Wagner Szigfrid.

— A mai hangverseny. —

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Wagner Richárd éppen olyan megalapítója a jelen német dicsőségeek, mint I. Vilmos. Hódítók mindaketten, abból a fajból, amely a maga egyéni nagyságával új tartalmat ad egész nemzetének.

I. Vilmos új Németországot teremtett a világnak, Wagner Richárd új művészetet. Utódaik ma már gyarmatpolitikáival foglalkoznak: I. Vilmos a tengeren tul új versenyteret keres a német munkának, — Wagner Szigfrid pedig tegnap Párisban, ma pedig Budapesten lobogtatta diadalmasan Wahnfried halottjának eleven zászlaját, mint a szellemi gyarmatpolitika hőse.

És amint néhány esztendő előtt lelkesen üdvözöltük Budapesten I. Vilmost, aki a magyar dicsőségről oly szép dalt zengedett a budai várban, — éppen oly meleg hódolattal járulunk Wagner Szigfrid elé, aki szintén dalt hoz nekünk, a németiség új dalát, amely immáron az egész művelt világot.

Nagy sikere a demokráciának, hogy immáron a lángelme is alapít díszatját, éppen ugy, mint hajdan az ökoljog. Azoknak, akik szívükben horrítják a forradalmárt, bizonyára fáj, hogy Wagner Szigfrid tehetség. Szeretnék, ha teljesen

elűtne az apjától. Ha egyszerűen hűlye lenne. És ha mégis kiváltságosan ünnepelek!

Csakhogy Wagner Szigfrid tehetség, egyéni érvényesülésre törekvő tehetség, aki bizonyára gyakran tehernek érzi a zsenitől való származását, noha büszke hivatást ró reá: a hagyományok fenntartását.

Mikor megjelent a dobogón, minden láteső feleje fordult. Az Operaház nézőtere fényárban uszott, a páholyokban szép asszonyok, notabilitások, még másodrangú támlásszékeken is lebetett milliomosok látni, — az egész csarnok telve ünnepi közönséggel.

A színpadról dobogót építettek az első támlás-sorig, a második kulisszánál pedig háttérül díszletet bocsátottak le. A sugó helyén a karnagy emelvény növénydisz közepette, — jobbról és balról pálmák zöld árnyából Liszt Ferenc és Wagner Richárd márványbűszteje féhérik. A nagypapa és az apa tulvilági megdicsőülésében.

A pulpitus előtt pedig elevenen az unoka, a fiu, aki valóban elmondhatja magáról *Lohengrin* szavait:

Denn nicht komm' ich aus Nacht ins Leiden,
Auss Glanz und Wonne komm' ich her.

Odaállítottam apja szobra elé. Hasonlít rá, meg nem is. Wagner Richárd homloka negyvenöt foku szög alatt ugrik elő, alatta a merész orr és szinte párhuzamosan haladva a homlokkal, negyvenöt foku szög alatt a pregnáns áll. Egészen más a Szigfrid feje: homloka merede, az álla visszalép, csak az orr rajza emlékeztet az öreg sásra. Az alkotó energia titáni elszántsága hiányzik a puha, fiatal arcból, amelynek kifejezése

ábrándozó, megfigyelő. Szeme kék, — de nem mint Wagner villámoló acélja, hanem mint valami Schumann-ábránd.

A harmadik nemzedék már nem alkotó, hanem esztétikus élvező és lelkes tanítvány, aki életét adja a mesterért. Nem épít új templomot, hanem lángpállossal áll őrt a régi előtt, ahol az apai eszményeknek ég az oltári tűz.

Nagypapa, apa és fiu szerepelt a hangverseny műsorán: három nemzedék. A fiu pedig mint költő és dirigens.

Wagner Szigfrid: *Herzog Wildfang* című dalművéből előadták a nyitányt és a keringőt. Alapos és rengeteg tudásra valló munka mindakettő, de nem mutatja valami markans egyéniség éles körvonalait. A *Herzog Wildfang* poétájának feje elmosódik a két márványszobor kérelhetetlen profilja mellett. Érdekes, hogy Szigfrid nem szolgálta Wagner-epigon, pedig némi joggal vehetné birtokába az apai örökséget. Ne tessék bennünket félreteríteni a *Herzog Wildfang* értéke dolgában. Hiszen a mellől a márványszobor mellől néztük! Egyébiránt sok ünnepeit zeneszerző büszke lehetne, ha dalművében ekkora tehetség jelentkeznék.

A közönség nagyon melegen fogadta Szigfrid szerzeményeit, — de meglepőde és elemi erejű lelkesedéssel ünnepte a dirigent.

A karmestert mai primadonnaszerű pozíciójába tulajdonképpen Wagner Richárd juttatta, aki egy örökre érvényes tanulmányt írt: *Über das Dirigieren*. És ebben kutatásainak, elmélkedéseinek és tapasztalatainak végső tantételeként ezt a törvényt állítja oda: *A zenekarnak énekelnie kell.*

vagy ez betű helyességéről kellene az Akadémiával szemben nyilatkoznia, kivágja a nemzet előtt, hogy ha szabad akar lenni, ahhoz nem kell előbb megerősödni. Hát ez már megint könnyelműség. Így szabad beszélni vita közben, a polemia hevében, ha az ember tudja, hogy minden szavát úgy sem veszik komolyan. De ünnepi beszédben, fogékony ifjuság előtt ilyen tanokat hirdetni ugyanaz, mintha azt mondaná, hogy tisztára babona, ha az emberek nem jégre építik a lakóházait. Miért ne, hiszen a regényekben olvasható, hogy az orosz cár a Néva jegén is épített palotát. Nem hiszünk, hogy Beóthy Akos olyannak merné mondani a mai időt, mely az ultima ráció hangsúlyozását megokolná. Nem hiszünk, hogy ilyen nyilatkozattal a parlamentben ki merne állani. S azt mégsem állja, hogy fogékony fiatal emberek körében a nyers erőnek ilyen irányban legyen szószólója.

De mindig furcsa és különös ember marad Beóthy Akos. Soha és semmit sem tesz úgy, hogy az egész közvélemény áment mondhasson rá. A parlamentben elhallgat, mielőtt kimondaná azt a legegyszerűbb igazságot, hogy felekezeti és osztálykülönbséggel nem lehet nagyot alkotni. Az ifjuság körében pedig nem tud elhallgatni, mielőtt ki nem szalajtozta ajkán azt a meglepő tételt, hogy a viváshoz csak kard kell s nem kell hozzá biztos talaj, melyen a lábunkat megvethetjük, és biztos szem, melyet a hétköznapi gond göze meg nem zavar. Mert hiszen ezt jelenti az ő tetele, hogy a szabadságot úgyis kivivhatjuk, ha nem iparkodunk előbb gazdasági téren megerősödni. Elhallgatni, ami fontos, és beszélni arról, ami csak különös: — ez is szílyta virtusa...

ORSZÁGGYÜLÉS

Budapest, március 16.

Gyász-jelentéssel kezdődött az ülés. Az első meleg szóval bucsuztatta el Molnár Józsiást, a székegyed derék és őszinte barátját. A szomorúságon hamarosan túlesett a Ház s miután a miniszterelnök benyújtotta a múlt év utolsó negyedében fölmerült hiteltülpésekéről szóló jelentést, újból megindították a katonai vita kerekét. Bolgár Ferenc, a volt nemzeti párt főkatonája, állott be kormányosnak ehhez a kerékhez s a vita hajóját ügyes kézzel terelte le azokról a zátonyokról, melyekre az ellenzéki vádak juttatták. Nagy érdeklődéssel hallgattott beszédje során szemébe nézett azoknak

És a zenekar ma énekel.

Wagner Szigfrid elsőrangú dirigensi tehetség. Úgy kezeli a zenekart, mint nagyapja a zongorát. És ha az alkotások terén nem is aratna halhatatlan sikereket, bizonyos, hogy nevét az első közé fogja írni mint a zenekarnak exekutív művésze.

Liszt Ferenc *Orfeusz és Maseppa* című két szimfoniai költeményét nagy tetszés mellett vezényelte, — de legnagyobb dicsálat Wagner Richard műveivel aratta a bayreuthi templom ifjú főpapja. Szinte tulvilági szépségben ragyogott a Parsifal-előjáték, telve bűbájos varázslattal. A Szigfrid gyászindulóját a tomboló tapsvihár után meg kellett ismételn. Hatalmas erővel zúgott föl ez a nagyszéles gyászének, amelynek heroikus fájdalma a kiengesztelődés szelid erejével párosult. A *mesterdalnokok* harmadik felvonásának előjátéka és kvintette, — majd *Tristan és Izoldából* Izolda halála az Operaház több művészt szólította a dobogóra. *Vasquez* grófné (Éva, majd Izolda) szopránja teljes pompájában virult, Ney Dávid kitűnő Hans Sachs a „mesterdalnok” melléknévét szerezte be a nagy művészek, Várent Vilma, Broulik és az egyre haladó Gábor jól egészítette ki a kvintettet.

Wagner Szigfrid rég nem hallott finomságot és erőt csalt ki zenekarunkból. Karnagyi palcája szuggesztíve hat, vezényeltem minden modorlata határozott és érthető, — akarata pedig úgy hajtja a tömeget, mint egy ember vérkeringését. A zenekar teljesen varázslata alatt állott.

Es a közönség is.

Mától kezdve Wagner Szigfrid több lett nekünk, mint Wagner Richard fia.

(G-ly.)

a vádakkal, melyek a nemzeti párt hitehagyásáról szóltak s melyek szerint a szabadalvúpartban elfeledték mindazt, amit nemzeti párti korukban ígértek. Bolgár Ferenc a jobboldal tetszése mellett konstata, hogy a régi nemzeti párt programjának sulypontja mindig a katonai nevelésben volt. Az 1897: XXIII. törvények pedig éppen a katonai nevelés dolgát rendezte s így Széll Kálmán teljesítette azt, ami a nemzeti párt óhajta volt. Nincs tehát semmiféle differenciára való ok a régi szabadalvúpart és a nemzeti párt között, de az ellenzéknek sincs semmi alapos oka a vádaskodásra. Ami a régi programból teljesítetlenül maradt, az a hadseregnek nemzeti irányban való fejlesztése, az még ma is programja a nemzeti pártnak, de programja a régi szabadalvúpartnak is s így megint nincs oka az ellenzéknek arra, hogy hitehagyással vádolja őket. A nemzeti pártnak ellenben minden oka megvan, hogy abban a Széll Kálmánban bizék, aki hivatalbeli elődjének is ajánlotta a katonai nevelés nemzeti megoldását.

A jobboldalon osztatlan tetszéssel fogadták a mástélórás beszédet. Balról egy-egy közbeszólással iparkodtak megzavarni a szónokot, de a higgadt, szakszerű fejtegetéseket ezzel az ellenzék eszközzel nem sikerült értékelenebbé tenni.

Bolgár Ferenc után *Sebess* Dénes támada a javaslatot. Okos és intelligens beszédet mondott, ügyesen polemizált Bolgár Ferencel s pártjának tagjai nagy buzgalommal adtak kifejezést tetszésüknek s a szónok iránt való szimpátiájuknak.

A képviselőház ülése március 16-án.

— Kezdeté előlélt 10 órakor. —

Elnök: Gróf Apponyi Albert.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, gróf Széchenyi Gyula, *Wlassics* Gyula.

(A Ház részvéte.)

Elnök: Ismét fájdalmas jelentéssel kell a mai ülést megnyitnom. Tudomásomra esett ugyanis, (Halljuk! Halljuk!) hogy Molnár Józsiás, Háromszék vármegye kézdivásárhelyi választókerületének képviselője ma reggel 60 éves korában meghalt. A boldogult fárhadatlan volt kerületének és a székegyed érdekeinek védelmében (Általános helyeslés) és egész képviselőházi szereplésében is főleg e célt szolgálta s még mult hó 11-ikén is Oszdola község tagosítása ügyében interpellációt terjesztett be a miniszterelnökhez.

Buzgó, jellemeslád tagja volt e Háznak. A képviselőháznak tagja volt az 1892—1893-ik országgyűlésen, a mult országgyűlés utolsó hónapjaiban és a most folyó országgyűlésen is. Azt gondolom, kimondhatom, hogy a t. Ház a Molnár Józsiás elhunytja felett érzett fájdalmas részvéteinek jegyzőkönyvű adta kifejezést; (Helyeslés) egyáltalán megbizta az elnököt, hogy az így megüresedett kerületben az új választás iránt intézkedjék.

(A miniszterelnök jelentése.)

Széll Kálmán: A mult év negyedik negyedében előfordult kiadásokról és biteltülpésekről van szerencsém a törvény értelmében jelentést tenni. Kérem, méltóztassanak annak kinyomtatásáról gondoskodni és azt a zárszámadási bizottsághoz utasítani tárgyalás és jelentéstétel végett.

Elnök: A jelentés előzetes tárgyalás és jelentéstétel végett a zárszámadási bizottsághoz utasítottatik.

(Az ujoncjavaslat.)

Bolgár Ferenc: Tekintettel a javaslat nagy fontosságára és horderejére, szükségesnek tartom, hogy azt az álláspontot amelyet velem szemben elfoglalok, bár a vita nagyon hosszúra nyúlt már, kifejtsem és megindokoljam. Nem akarok hosszadalmas lenni és ezért nem akarok, ha nem okvetlenül szükséges, részletekkel foglalkozni és nem szándékozom azon célok helyességét sem kifejezni, amelyeknek előzésére az ujoncjutatók felemelése kéretek; nem tartom ennek fejtegetését szükségesnek, minthogy ezt úgy a t. honvédelmi miniszter ur mint a t. előadó ur már részletesen megtették. (Élénk ellentmondások a széksóbaloldalon.)

De szükségesnek tartom felszólalni azért is, hogy reflektáljak azokra a tényszerűségekre, amelyek a vita elejétől kezdve, — dacára annak a felvilágosító beszédnek, amelyet Szentiványi Árpád t. barátom tartott, — (Zaj és ellentmondások a széksóbalon.) a t. ellenzék padjairól a szabadalvúpart azon tagjai ellen intézettek, akik a régi nemzeti pártához tartoztak és amely tényszerűségeket — minthogy én is a volt nemzeti párt soraiba tartoztam — magamat is jogosan érintve érzem. (Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.)

Kubik Béla: A lelkiismeret szava!

Bolgár Ferenc: Ne méltóztassék engem félreérteni; én nem védekezni akarok; nem az a szándékom, hogy védekezem, nincs szükségem arra sem nekem, sem azon t. politikai barátomnak, akikkel hosszú éveken át a nemzeti program alapján az ellenzékben működtem, mindaddig, amíg a Széll Kálmán miniszterelnök ur által adott és a miénkkel teljesen megegyező program alapján a sza-

badalvúpartba beléptünk, hogy azt, amit az ország érdekében hirdettünk és vallottunk, a szabadalvúparttal együtt nem is valószínűsítassuk. Védelemre szükségem nincs: tudja ez mindenki itt e Házban; tudja ezt az ország, tudják azok is, akik minket támadnak hogy az a szemrehányás, mintha a volt nemzeti párt tagjai katonai téren előládak volna politikai elveiket és a szabadalvúpartba való belépésük által s a katonai javaslattal szemben való magatartásuk által azokkal ellentétebe jutottak volna, teljesen alaptalan. (Ugy van! Ugy van! a középén.) Nem védekezni akarok. t. képviselőház, csak arra akarok rámutatni, hogy önk, igen t. képviselőházaim, a nemzeti pártot támadják, még azt a fáradságot sem vették magunknak, hogy tájékoztak volna magukat a volt nemzeti párt katonai programja iránt. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) Mert ha tájékoztak volna magukat ez iránt, nem történetnének ilyenemű támadások, nem történetnének volna meg az, amit pl. Buzthó Ferenc t. képviselőházaim tett, ki beadott egy határozati javaslatot, melyet a volt nemzeti párt t. vezére a védőórája alatt terjesztett be s melyet ő most bead azon fellebbezésben, hogy azt a volt nemzeti párt tagjai meg fogják szavazni. Amde elefelejt t. képviselőházaim, hogy e határozati javaslat egészen más viszonyok között és egészen más javaslattal szemben adott be. (Ugy van! Ugy van! a középén.) Miről van ugyanis most szó? Egyszerűen az ujoncjutatók felemeléséről. Már pedig mikor ezt a határozati javaslatot benyújtották, akkor az egész védszervezet reviziójáról a védőórá-törvényről volt szó s e határozati javaslat legnevezetesebb pontja az volt, amely azon közjogi sémelmeket abból a védőtörvényjavaslattól el akarta távolítani. Most az ujoncjutatók felemeléséről van szó; közjogi sémelmek pedig e javaslatban a legjobb akartak sem lehet találni. (Élénk ellentmondások a széksóbaloldalon.)

Hentaller Lajos: Rabulizsika!

Bolgár Ferenc: Azon t. képviselőházaim, akik a volt nemzeti pártot támadták, mint mondtam, nem vették maguknak azt a fáradságot, hogy a volt nemzeti párt katonai programját meg is nézték volna. Mert ez, t. Ház, nem tudása annak, hogy a volt nemzeti párt mit akart mire törekedett, ha azon kérdésekből, melyeket 1889-ben, a védőórájavaslatok tárgyalása alkalmával tagjai tartottak, minden összefüggés nélkül, elhagyva elejét és végét, egyes részeket idéznek. De hát nem is erről van szó. Tudom én azt és tudják az urak mind, hogy ezen támadásoknak nem az a célja és nem azért történeken azok, mint hogyha a volt nemzeti párt tagjai iránt valami inkonkvenciát lehetne bizonyítani. Itt egy egyszerű, különben megengedett és ügyesen kidolgozott taktikai manőverrel állunk szemben, amelynek célja a szabadalvúpart azon tagjait, akik a volt nemzeti pártához tartoztak, intimidálni, — ha szabad ezen kifejezést használnom — beugrasztani és ezáltal a szabadalvúpart soraiban egyenletlenséget támasztani. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon és a középén.)

Kubik Béla: A szabadalvúpartban magától támadt az, nem mi szitjuk! (Mozgás és ellentmondások jobboldal.)

Bolgár Ferenc: De, t. Ház, én azt hiszem, hogy ez nem sikerülhet, bármily jól van is kidolgozva, már azért sem sikerülhetne, mert elvégre mi sem ma először jöttünk e Háza, de különben sem sikerülhet, mert amint lesz alkalmam beszédem további folyamán kimutatni, az az álláspont, amelyet mi a katonai javaslattal szemben elfoglaltunk, minden tekintetben jogosult és azon minden támadásnak meg kell történnie. (Mozgás és ellentmondások a széksóbaloldalon.) Erről az állásponttól mi magunkat lezserítanai nem hagyjuk, nem hagyjuk elsősorban azért, mert tudjuk, hogy ez csak a jelenlegi politikai rendszer eltségeinek malmára hataná a vizet, (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon és a középén.) és mert tudjuk, hogy az ország volna kénytelen ennek árát megfizetni. (Felkiáltások a széksóbaloldalon: Az egész ország ellene van! Mozgás és zaj a bal- és széksó baloldalon.)

Hentaller Lajos: Ez hipokriszis a multtal szemben! (Zaj. Halljuk! Halljuk! jobboldal.)

Bolgár Ferenc: T. Ház! Akkor, amidőn arról a katonai politikáról akarok beszélni, amelyet felfogásom szerint a nemzeti párt követett, amidőn beszélni akarok arról, hogy minő obligótó vittem magammal katonai tekintetben akkor, amidőn a szabadalvúpartba beléptem, és hogy mennyiben akadályoz, ha ugyan akadályoz jelenlegi kijelentésem abban, hogy ezen obligótó beváltassam: kijelentem minden félreértés elkerülésé végett, hogy én nem érzem magam hivatva arra, hogy a régi nemzeti párt nevében beszéljek, erre felhatalmazásom nincs, de nem is lehet, mert a volt nemzeti párt megszűnt. (Ugy van! jobboldal.) Mozgás a széksóbaloldalon.) Esatlakozott a szabadalvúpart, hogy az eddigi szabadalvúparttal szolidaritást vállalva, a kormányelnök ur által nyújtott politikai programot megvalósítsa. De mindamellett, t. Ház, hogy én csak egyéni felfogásomat akarom itt kifejezni, tudja a t. Ház azt, hogy én a katonai kérdések iránt mindig nagy érdeklődéssel viseltem s így, azt hiszem, hogy nagyjában ismerem a nemzeti párt által katonai tekintetben folytatott politikát és nézeteim a nemzeti párt tagjainak nézeteivel nem lesznek ellentéteben.

T. Ház! Ha aztán indulnánk, amit ebben a vitában hallunk, azt kellene hinnünk, hogy a volt nemzeti pártnak tulajdonképp más programja nem is volt, csak egy katonai programja, és hogy ez is csak két pontból állott. Az egyik az önálló magyar hadsereg fölállításának követelése lett volna, a másik a hadsereg szolgálati nyelvének megváltoztatása. Ez volt a hallott beszédnek tenorja és a távollevőnek, aki a viszonyokat nem ismeri, arra a következtetésre kellene jutnia, hogy midőn a nemzeti párt katonai politikát csinált, egyszerűen csak uszállyhordozói volt a függetlenségi pártnak és a saját lábain nem tudt megállni.

Endrey Gyula: Olyan magaslatra sohasem tudt emelkedni!

Olay Lajos: Csak a bojtig ment!
Bolgar Ferenc: Ezért nagyon szükséges a fogalmakat tisztítani. Igénis az a nagy, az állami élet minden ágára kiterjedő program, amelynek alapján a volt nemzeti párt állott. Tartalmazott egy katonai részt is, de tessék megnézni a volt nemzeti párt tagjainak összes beszédét, a párt választási kiáltványait, ezt a két pontot, amelyet az előbb említettem, egyikben sem fogják megtalálni. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Mindig hangoztatják!)

Hentaller Lajos: Teljesen ellenkezik a mostani állásponttal!

Drakulos Pál: Mindig azt mondják rólok, hogy ezt a javaslatot nem szavazhatjuk meg, mert ellentétben van előbbi állásponttal. Most ki fogja mutatni, hogy ez nem áll! (Nagy zaj.) Hát miért nem hallgatjuk meg!

Elnök: (Csenget.) Csenget kérek. Ne akasszák meg beszélgetéssel a szónokot. Tessék a szónokot meghallgatni. (Halljuk! Halljuk! jobbfelől.)

Bolgar Ferenc: T. képviselőház! Igénis volt nekünk egy katonai programunk, de ez a két pont, amelyet az előbb említettem, nem volt benne. Tessék megnézni elsősorban gróf Apponyi Albertnek, a nemzeti párt volt vezérének az 1890-iki évben a véderő-törvény alkalmával tartott beszédét, de tessék megnézni elsősorban a nemzeti párt kiáltványát, amelyet az 1892-iki választások alkalmával kiadott. Ez volt az első választás a véderő törvény megalkotása után. Fel kell tehát tennünk, hogy ebben a kiáltványban a nemzeti párt katonai politikája ki lett íjtva. Fontosabb ez a kiáltvány annál inkább, mivel azt gróf Apponyi Albert maga szerkesztette és ezt meg is lehet találni összegyűjtött beszédeinek második kötetében. Mit találtak itt? Ebben a programban, melyben a nemzeti párt az állami élet minden momentumát figyelemmel volt, szó van a katonai kérdésről. De milyen katonai kérdésről? A főszólat a katonai nevelés kérdéseire fektette. Panaszodik arra nézve, hogy azt a nemzeti követelményt, hogy a magyar katonai nevelés szerveztesse, sem tudjuk megvalósítani. Ezenkívül még csak ez van a kiáltványban, hogy a véderőtörvény 25. §-a a nemzet intelligenciájára nagyon is súlyosan nehezedik. Ez az, ami a nemzeti párt akkori kiáltványában benne van, amely kiáltvány a véderőtörvény megalkotása után jelent meg. Ha nézzük a nemzeti párt 1898-iki kiáltványait, ebben a katonai kérdésre nézve egyszerűen csak azt találjuk, hogy fenntartja a nemzeti párt mindazt, amit 1892-iki programjában a nemzetnek előadott. Igaz, hogy nem lehet egy ilyen kiáltványban minden egyes detail-kérdést fejezteni; voltak a nemzeti pártnak még azonkívül is katonai követelése és megvolt a nemzeti irány. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Elismerjük!) Helyesen tessék a képviselő urak. Ezt a nemzeti irányt ma éppen oly híven képviseljük. (Ellentmondás a szélsőbaloldalon.)

Hentaller Lajos: Teóriában!

Bolgar Ferenc: Csak azzal a különbséggel, hogy a szabadelvű pártunk hívei vagyunk, azzal egyúttalens akarjuk megoldani a kérdéseket és megvalósítani elveinket.

Olay Lajos: Szegre vannak akasztva!

Bolgar Ferenc: A volt nemzeti pártunk azonban domináló követelése mindig a katonai nevelés kérdésének megoldása volt.

Hogyha a volt nemzeti pártunk katonai politikáját egészen röviden és precízben akarom össze foglalni, akkor azt kell mondanom, hogy politikája az volt, hogy a szolidaritást a közös hadsereg között, amelynek a nemzeti párt, mint közjogi alapon álló párt, mindig híve volt és a nemzet között lehető erőssé tegye.

Várady Károly: Nincs közös hadsereg, osztrák az egész!

Bolgar Ferenc: Hogy ezt a célt elérhesse, a párt különféle eszközöket keresett, oly eszközöket, amelyek közjogonként és törvényeinken alapultak, melyek a közös hadseregnek kiegészítő részét képező magyar hadsereg közjogi individualitását megállapították. Akarta a nemzeti párt a szolidaritást a nemzet és hadsereg között, hogy ezáltal belevigye a hadseregbe nemcsak a magyar nemzetnek fizikai, de erkölcsi és szellemi erejét is (Helyeslés a középben) és ily módon nemcsak a hadsereg harcképességét emelje, de annak győzelmi képességét is biztosítsa. (Helyeslés a középben. Mozgás a szélsőbaloldalon.) Erre törekedett a nemzeti párt és erre törekszik ma is. És ama különféle eszközök közé, amelyeket szükségesnek tartottunk a cél elérésére, amaz eszközök közé tartozott mindig, mint első, a katonai nevelés kérdésének megoldása. (Helyeslés a középben. Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Meg van oldva?)

Olay Lajos: Meg van-e oldva nemzeti, magyar szempontból?

Bolgar Ferenc: Ezt akarom kifejezni. Ami, t. képviselőház azt a kérdést illeti, hogy meg van-e oldva elvileg a katonai nevelés kérdése erre nekem egy határozott igennel kell felelnem. (Ellentmondás a szélsőbaloldalon.)

Olay Lajos: Szakember ilyen mondhat! (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Elvileg!) Elvileg!

Bolgar Ferenc: Megmagyarázom. (Zaj.) Elnök! A katonai nevelés kérdése miben áll? (Zaj.) Elnök csenget.) Mit értettünk alatta, mit követelhetünk?

Olay Lajos: Hogy magyar legyen!

Bolgar Ferenc: Azt követeljük, hogy magyar legyen, helyesen mondja a t. képviselő ur. Azt követeljük, hogy magyar nyelven, magyar tanítványokban, magyar tisztek által, magyar szelvényben a közös hadsereg számára tisztekké neveltesse. Ez az?

Szó a Pál: Persze, hogy az!

Bolgar Ferenc: Az 1897. XXIII. törvények által ez a kérdés megoldott. Mindjárt rá fogok térni. A katonai nevelés kérdésének másik oldala az, hogy

szükséges mennyiségben neveljük a tiszteket. Erre nézve még a fejlődés megvan.

Olay Lajos: Visszafejlődés!

Bolgar Ferenc: Ki fogom ezt is fejteni beszédem folyamán. T. képviselőházam mindíg oly kérdéseket vet fel közbeszólólag, amelyekre én ugyanis akarok térni. Olay Lajos t. képviselőházam sem fogja a volt nemzeti pártunk ömszintességét kétségbevonni. És mikor az 1897. XXIII. törvények a Háznak be lett terjesztve, akkor a nemzeti párt 1897. május 31-én tartott konferenciáján egyhangulag hozzájárult a törvényjavaslathoz, mint olyanhoz, amely a katonai nevelés kérdését oly módon oldja meg, amit a nemzeti párt kívánta. En magam voltam megbízva hogy ezen javaslat mellett a Házban szót emeljek. Ha azt mondom, hogy a volt nemzeti párt akkor a katonai nevelés kérdését megoldottnak tekintette ezt nem most hozom fel álláspontom igazolására, hanem mondom már akkor és ennek bizonyítására mert nagy súlyt fektetek rá, bátorodom néhány sort az 1897. évi június 15-ikén tartott beszédeből felolvasni. (Olvasza.) „Igy tehát meg lesz adva minden magyar ifjúnak, ha más, mint anyanyelvén nem is tud, hogy Magyarországon egy magyar tanítvány katonai intézetben magyar szelvényben neveltesse és megszerezze mindazon tudományokat, amelyekkel annak idején a közös hadseregben a legfelsőbb helyeket is elölghathatja. Ez pedig nem más, t. Ház, mint az, ami mindig szemünk előtt lebegett, mikor a magyar katonai nevelés kérdésének megoldását követeltük.”

Olay Lajos: Hiszen ha nem tud németül megbukik a vizsgán!

Bolgar Ferenc (Olvasza): „Megfelel a javaslat mindannak, amit a honvédelmi bizottság kiépítését illetően szükségesnek tartottam és itt e Házban több ízben hangsúlyoztam és megvalósította a magyar katonai nevelést, illetőleg azt az eszmét, amelyért éveken keresztül küzdöttünk és így t. Ház azt hiszem, mindenki csak természetesen fogja tartani, hogy én és azon párt, melyhez tartozni szerencsém van, a javaslatot általánosságban s vita alapján elötagadjuk.”

Kiűnik tehát ebből, hogy a volt nemzeti párt éppen katonai programjának legfontosabb kérdését a katonai nevelést már 1897-ben az akkori XXIII. törvények által megoldottnak tekintette. Nem mondom, t. Ház, hogy azért elértünk volna arra a pontra, ahol nincs szükség az úgy iránt érdeklődni, nincs szükség arra, hogy intézkedésekhez nyuljunk és eszközöket keressünk...

Olay Lajos: Arra feleljen, hogy megbukik-e, ha nem tud németül!

D. akulos Pál: Ha nem tudja a studiumot, megbukik! (Zaj.) Azt csak nem akarják, hogy a katonatiszt még ne is tudjon németül? (Nagy zaj.)

Hentaller Lajos: Ljubomir II!

Várady Károly: Akarjuk, hogy ne tudjon németül, csak magyarul! (Nagy zaj.)

Drakulos Pál: Oroszul miért tanulnak az osztrák tisztek? (Nagy zaj.)

Bolgar Ferenc: Az 1897. XXIII. törvények megalkotása óta, amint emlékezni méltóztatik, a katonai politikában meg is szűntek nagyjában azok az ellentétek, melyek azelőtt a nemzeti párt és a szabadelvű párt között léteztek, és a delegációban is, hol éppen a katonai nevelés kérdésének megoldása képezte hosszú éveken keresztül a vita főpontját, ezen kérdés többé vita tárgyát nem képezte. Igaz, hogy ezen kérdés megoldása által a volt nemzeti párt katonai programja teljesítve nem lett, mert voltak más pontok is, és egyszeres nézve obligát is vitt be a szabadelvű pártba. Mik voltak még, amiket a katonai nevelés kérdésén kívül a volt nemzeti párt itt a Házban és a delegációban fejtgetett? Szó volt arról, hogy a dualizmus és a paritás a hadsereg elnevezésében is kifejezésre jusszon. Szemben azzal, hogy a hadsereg elnevezése császári királyi hadsereg volt. Ennek előg lett téve. Követelte a párt, hogy a magyar hatóságok és a közös hadsereg között a levelezés nyelve a magyar legyen.

Ez a kérdés is meg lett oldva. És még egy fontos pont volt, s ez a katonai büntetőperrendtartás revíziója. Az igaz, hogy ez nem lett megoldva, de egy a miniszterelnök ur nyilatkozataiból a bizottságokban, mint a honvédelmi miniszter ur nyilatkozataiból itt a Házban tudjuk, hogy az erre vonatkozó javaslat legközelebb, mindenesetre még ebben az esztendőben a Ház asztalára fog kerülni. (Mozgás a szélsőbaloldalon.) Ezek voltak főpontjai a nemzeti párt katonai programjának. A nemzeti párt mindig gyakorlati katonai politikát ügött és olyanokat követelt, a miknek megvalósítására tényleg kiáltások is voltak. Azt tudják az urak, hogy a katonai nevelés kérdésének megoldását mily heves és hosszú harcok előzték meg. ezt tessék elhinni, hogy a katonai kérdés akkor lett Magyarországon megoldva — nem mondom hogy ma már teljes folyományával előtűnik tesszük — de elvben akkor lett megoldva, mikor ezen harcok következtében a nemzeti párt követelése alapján az 1897. évi XXIII. törvények lett alkotva. Ezen követeléseken volt a nemzeti pártunk még két obligója. Elvállalta ezt 1892-iki kiáltványában. Ezen két obligó vonatkozott a véderő 25. szakaszára, melynek megalkotását követelte a párt, hogy a magyar egyéves önkéntesek a tiszti vizsgát vagy német vagy magyar nyelven tethessék le. Mikor a honvédelmi miniszter hozzájárult, hogy a tiszti vizsgát magyar nyelven is lehet letenni, ezzel nem elégedtünk meg, hanem követeltük, hogy ez a törvénybe is vétessék be. Ezzel az obligóval bementünk a szabadelvű pártba és erről a véderő revíziója alkalmával majd lehet beszélni. Itt is megjegyzem azonban, hogy azok az igények melyek a kormány részéről adtak teljesítve, mert a magyar önkéntesek tényleg magyar nyelven tehetik le a tiszti vizsgát. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Látnak Szegeden! Megbuknak!) A másik obligó volt a második szolgálati évről, az ugynevezett büntetési évről elengedése, amit szintén követel-

tünk. Ezt sem oldották meg törvényben, de gyakorlatban ez a kérdés is megoldatott és éppen a nemzeti párt volt az, melynek a megoldás köszönhető, mert a delegációban évek hosszú során át sürgette azt a hadügyminiszternek, hogy ha már a törvényben nem vétett is fel a második szolgálati év elejtése. Legalább adminisztratív úton rendelkeztek e tekintetben; és ezeknek a sürgetéseknek köszönhető az, hogy azért, mert valaki a tiszti vizsgát nem teszi le, a vizsgán megbukik, most a másik szolgálati évre nem tartatik vissza; s azon csekélyszámu urak, akik második esztendő szolgálnak, csak azért jutnak ehhez, mert viselkedésük nem felel meg a követelményeknek.

Várady Károly: Nem mindig! (Zaj) a baloldalon.)

Bolgar Ferenc: Tessék a kiáltványokat és azokat a beszédeket átnezni, amelyek a nemzeti pártunk tagjai annak idején tartották, s más konkrét katonai követeléseket nem loznak találni. Voltak azonban még olyan kérdések, amelyek megbeszélését tárgyalták a pártban, amelyeknek megvalósítását sokan szükségesnek tartották, de azok a programba tel nem vétek. Így voltak olyanok a nemzeti pártunk sorában, akik a zászló és jelvénykérdés megoldását kívánták. De ez nyilvánosan megbeszélés tárgyát sohasem képezte. Különbösen most a kérdés meg lesz oldva.

Ezenkívül még volt az a követelés, hogy a magyar származású tisztek a közös hadseregből létesüljenek a magyar ezredkezek, ami szintén megles. De ez is mint programpont, vagy e Házban, mint vita tárgya soha nem fordult elő, mert ezt mindenki a katonai nevelés kérdése természetesen kifolyásának tartotta; mert hogyha már nevelünk katonatiszteket, azokat nem azért neveljük, hogy német ezredkeben tegyenek szolgálatot. Ezek vita tárgyát nem képeztek. De igenis a hírlapokban a nemzeti párt ezt a kérdést is a nyilvánosság elé hozta.

Ezenkívül, hogy teljes legyen és semmiről se feledkezem el — még egy kérdésről kell beszélni: a tüzérség és műszaki csapatok felállításáról a honvédségnél. Ez sem volt a párt programjában; nem tartozott azon követelések közé, amelyekkel a párt előállt; nem tartozott egyszerűen csak azért, mert egészen természetesen kellett ezen követelést tartanunk. Eüől a szabadelvű párt sem idegenkedett, épp úgy, mint ma sem idegenkedik. Ezen követeléstől senki sem idegenkedik, a honvédelmi miniszter ur sem zárkózik el az elől, hogy ezt a kérdést is meg lehet oldani. A honvédelmi miniszter ur argumentumai mindig és helyesen azok voltak, hogy egyrészt két esztendő alatt nehéz a tüzérséget és a műszaki csapatokat — pedig a honvédségnél két esztendő az aktív szolgálati idő — kiképezni, másrészt roppant költségek a reform. Hogyha az ország anyagi ereje olyan volna, hogy a tüzérséget és műszaki csapatokat a honvédség számára felállíthatnók, én semmi akadályt ebben nem látnék és a reformot örömmel megszavaznám.

Kubik Béla: A Reichsrathban másképp vélekednek!

Drakulos Pál: Az az ő dolgot!

Bolgar Ferenc: Ez volna, t. képviselőház, nézetem szerint a volt nemzeti párt katonapolitikai fel fogása. Ezenkívül még két kérdésről lehetne beszélni. Az egyik volna a póttartalék kontingenciája, amelyre nézve én magam természetesen be egy határozati javaslatot a véderőtörvény tárgyalása alkalmával az ellenzék padokról, a második kérdés volna a békéleti számnak a képviselőház által való megállapítása. De politikai természete sem az egyiknek, sem a másik kérdésnek nincsen. Mindkettőt tisztán katonai kérdés, mindkettőt olyan, amely számtalan szállal a véderőtörvény különböző intézkedéseivel van összefűzve. Ezt a két kérdést e javaslat keretében megbeszélni sem lehetne, mert ezek az egész véderőtörvénynek vannak összenőve. Arra azonban semmi akadály nincsen, hogy ezen kérdésekről, amelyeket különben a honvédelmi miniszter ur is a múltkor, amidőn Szentiványi Árpád t. képviselőházam az általa felállított katonai követelményekről beszélt, mint olyanokat jelzett, amelyekről a véderőtörvény revíziója alkalmával beszélni lehet, annak idején bővebben ne tárgyaljunk. Mert, t. képviselőház. épp úgy, mint ahogy nem változott nézetem az idők folyamán, azáltal, hogy a szabadelvű pártba beléptem, a folytatandó katonai nemzeti politika tekintetében, épp úgy nem változott arra nézve sem, hogy a póttartalék kontingenciái kell. En azt ma éppen olyan szükségesnek tartom, mint tartottam annak idején és meg vagyok győződve, hogy ha a hadsereg fejlődése és organizációja azt megköveteli, hogy a póttartalék kontingenciáit, hogy akkor az tényleg kontingenciátul is fog.

En tehát azt hiszem, t. képviselőház, hogy az által, hogy a volt nemzeti párt tagjai a szabadelvű pártba beléptek, semmi tekintetben sem kellett előbbeni nemzeti politikáukról lemondani. De tovább megyek: a szabadelvű párt padjáról hallottam a vita folyamán oly követeléseket felállítani, és itt elsősorban utalok Szentiványi Árpád t. képviselőházam követelményeire, amelyeket azelőtt a nemzeti pártban nem is ismerem, melyek azelőtt egyáltalában szóba sem jöttek. Eppen azért, az én nézetem szerint, szemrehányást az irányban, hogy a katonai nemzeti politika ma a szabadelvű párt sorában nem folytatható, jogosan tenni nem lehet. (Ugy van!) a jobboldalon.)

Utolsó az igen t. honvédelmi miniszter ur kijelentéseire magukra, amelyeket február 17-én a Házban tett, amikor a katonai körök nevében is kijelentette, hogy azok a nemzeti politika elől, amennyiben az a hadsereg használhatóságát nem érinti, nem zárkóznak el.

En erre a kijelentésre a magam részéről nagyon nagy súlyt fektetek. És jogosan tartom azt a leitetlen bizalmat, amelylyel viseltem a miniszterelnök ur iránt abban a tekintetben, hogy azok az igények, amelyek itt tetettek, a katonai nemzeti politika érdekében tényleg be is fognak válni. Ez a

felelem, még akkor is, (Zaj és mozgás a baloldalon) hogyha tekintetbe vesszük azt, hogy a monarchia két államának népessége együttesen 77 milliót tesz ki. A két éves katonai szolgálat fejében körülbelül csak 80 fillérbe kerül. Ez lenne az az áldozat, amely pénzben hoztaték, ezt pedig a reform megéri. E tekintetben még csak egyet. (Halljuk! Halljuk!) A t. ellenzék is híve a két éves katonai szolgálatnak...

Kubik Béla: De nem így!

Bolgar Ferenc: Részletesen a kérdés nem vetődött fel, mert jelenleg azt megoldani nem lehet, aktuálisabb nem válhatik s itt egy nagyobb vita nem keletkezett. A vita ugyanis meglesz akkor, mikor a honvédelmi miniszter jelentését itt a Házban tárgyalni védelmi miniszter jelentését a t. ellenzékét kérném fogjuk. De mindamellett a t. ellenzékét kérném egyre. Ne tessék a két éves katonai szolgálat kérdésére, ne tessék az oltványalminnek tekinteni, mint a mire nézve az iniciatíva a t. ellenzékét illetné meg. (Mozgás a szélsőbaloldalon.) Bátor vagyok nekünk reklamálni az iniciatívát. (Zaj a szélsőbaloldalon.) Remélem, hogy a kérdés megoldását teljes egyetértésben és békében fogjuk keresni, s nem fogunk érdeklődni az apaságot. De nem akarunk, ha juk néznie ki a dolog, mintha ezen padokon ugyan fontos közgazdasági katonai és politikai kérdésekről iránt nem érdeklődünk. (Mozgás a szélsőbaloldalon.) mert ezen párt egy tagja volt az, ki a tekintetben a véderő-bizottságban a határozati javaslatot bejelentette. (Zaj a szélsőbaloldalon.) És ha most határozati javaslatot nem adok be, ezt csak azért teszem, mert a pénzügyi bizottság e tekintetben az én nézetemmel megegyező határozati javaslatot terjeszt elő, melyhez különben hozzá is járulok. (Zaj.) Egy ilyen fontos katonai kérdés elől, amely a hadsereg megerősítésével függ össze, mint amilyen a jelenlegi javaslat, ha az már egyszer nyilvánosan elvetted, kitérni nem lehet. Nem lehet kitérni a külföld miatt, nem lehet akkor, ha a monarchia államainak tekintélyét nem akarjuk megromlani, nem lehet kitérni a hadsereg érdekében, melynek önbizalmát sérti, ha azt mondjuk, hogy szükséglet, melyek feltétlenül szükségessé válnak, jelennek ki, nem teljesíthetnek. Az ily eljárás a hadsereg önbizalmát megromlata, pedig annak a döntő pillanatban igen nagy szerepe van.

T. Ház! Egy bizonyos. Bármely formáját kívánjuk a hadsereg kérdésének, a hadseregnek és a védelemnek a hadsereg, ha egyszer harca kél, a nemzetnek virágát annak üjúságát fogja magával vinni és a magyar hazát, a magyar királyt és a magyar alkotmányt fogja megvédeni. Ez ellen nem lehet semmit mondani, ez úgy van. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon.) De nem mindig! (Soha!) Azt, aki erre az eszközöket megtagadja, nagy felelősséget terheli. Én t. Ház, nem akarom azt a felelősséget magamra vállalnom, hogy ennek a hadseregnek ne adak biztos és éles kardot a kezébe s azért a törvényjavaslatot, mint olyant, amely egy elkerülhetetlen (Egy hang a szélsőbaloldalon! Rossz!) állami szükségletnek akar eleget tenni a részletes vita tárgyalásának alapjául általában ellogadom. (Helyeslés a jobboldalon. A szónokot számosan üdvözlék.)

Sebess Dénes szomorúsággal hallotta Bolgar beszédét. Bolgar katonai kérdésben szakember volt. a régi nemzeti pártnak mostani állásponjtja elvtagadást jelent.

Ivanka Oszkár: Ne gyanúsítson! (Nagy zaj s ellentmondás a szélsőbaloldalon.) Aki a politikai életben gazember, az a magánéletben sem különb! (Viharos zaj a szélsőbaloldalon.)

Olaj Lajos: Elmök ur! Ez terrorizmus! A szó-lásszabadság megsértése! (Nagy zaj a szélsőbaloldalon. Ellentmondások a jobboldalon.)

Sebess Dénes: Fejérváry visszautasította a nemzeti párt követeléseit, Szentiványi ragaszkodott hozzájuk s most Bolgar az állítja, hogy megvalósultak. Micsoda ellentmondás ez? Hol van a volt nemzeti párt programja?

Ezután közgazdasági szempontból bírálja a javaslatot és azt állítja, hogy a katonai szállítások terén tünik ki legjobban Magyarország gyarmati mivolta. A magyar ipar érdekében nem történik a hadsereg részéről semmi, dacára a sok ellenzéki felszólalásnak. A magyar iparosok hasztalan pályáznak a katonai szállításoknál. Figyelembe nem veszik őket.

Kubik Béla: Sem miniszter, sem államtitkár nincs jelen!

Gabányi Miklós: Még negyvenen sem vagyunk!

(Zaj)
Kubik Béla (a jobboldal felé): Önök nem fáradnak, nem dolgoznak. Legalább az ülésre eljárhatnának! (Ellentmondások a jobboldalon.)

Sebess Dénes szünetet kér.

Elnök az ülést feltüggesztette.

Szünet után.
Sebess Dénes azt óhajtja, hogy a hadseregbe besorozott iparosokat ne használják fel iparos céokra. Végezzék el a kisebb munkákat az ipartól embe-
rekkel. Konkrét adatokat sorol fel annak bizonyítására, hogy a helyőrség szállítása körül visszafelé történik. Ezután politikai szempontból bírálja a javaslatot s főleg a nemzeti nyelv mellett foglal állást.

Az 1867-iki t. cikk a vezénylet és vezérelt kérdésében a jogot az alkotmányos magyar király számára tartotta fenn. Ha tehát így történt, akkor az alkotmányos magyar király természetesen németül nem beszélhet, nem hozhatja be a német vezényletet a magyar hadseregben.

Kubik Béla: Es ha nincs úgy, akkor visszavonul!

Széll Kálmán: Nem az!

Sebess Dénes: Hivatkozik Bekács Gusztáv legutóbb megjelent egyik írára. Ő mint történetíró, mint publicista is az első helyek egyikét foglalja el politikai életünkben, őt elfogultság vadja semmi irányban sem érheti. Az „Állami szuverenitás és nemzeti evolúció” címen megjelent cikkében a következőket mondja: (Halljuk! Halljuk! a bal- és szélsőbaloldalon.) „Egységes államnak és nemzetnek elidegeníthetetlen

joga van állami és nemzeti nyelvéhez. A magyar nemzetnek épp oly joga van a magyar nyelv érvényesítéséhez a hadseregben, mint amily ősi joga van a különböző hadseregben. Hogy a tannyelvhez feltétlen joga van, magától érthető és Deák Ferenc alkotása nem fosztotta meg a jogától a nemzetet.”

Kubik Béla: Csak érvényesíteni kell. Tiszta dolog!

Sebess Dénes: Megvádolnók Deák Ferenc szolomét, ha ellenzék magyarizációt akarunk adni.

Széll Kálmán: Senki sem akar!

Sebess Dénes: Itt a célszerűség kérdését is szokták említeni, ami arra vezet a magyar alkotmányosságot, hogy bizonyos enredményeket tegyen a nemzet önállóságának rovására. Ez a célszerűség itt a jelen esetben lemondás, gyáváság.

Széll Kálmán: Ezt fejtettem ki én is: a célszerűséget.

Sebess Dénes: Az osztrák lapok állandóan Reichskriegsministert emlegetnek a közös hadügyminiszter helyett. Pedig ez törvényes terminológia.

Kubik Béla: Miért nem segít ezen a miniszterelnök?

Szőth Ákos: Nem hallja?

Széll Kálmán: Dehogynem, hall az mindent!

Sebess Dénes: Határozati javaslatot nyújt be az iránt, hogy a hadsereg részére történő szállításoknál a kisipar előnyben részesíthetők és pedig a kvótánál nagyobb arányban.

Elnök a Ház hozzájárulásával Molnár Józsiás temelése miatt az ülést berekeszti. A hoinapi ülés naprendjére a vita folytatását tűzi ki.

Ülés vége délután fél három órakor.

BELFÖLD

A gyermek joga.

Budapest, március 16.

Holnap a belügyminisztériumban egy bizottság fogja megkezdni tanácskozását, mely a gyermekvédelemről szóló kéttörvény végrehajtása tárgyában az állami gyermekvédelemről szóló szabályzatot fogja beható bírálat tárgyává tenni.

El nem vitatható, hogy e szabályzat életbe léptetésével Széll Kálmán oly hatalmas lépéssel viszi előre a gyermekvédelemnek, ezen kiválóan fontos szociális kérdésnek megvalósítását, hogy büszkén vállalhatjuk, hogy a százados kulturával bíró államok között is nem egyet megelőztünk.

Uj és meglepő, ifju és erőteljes a hangja e szabályzatnak, mely teljesen szakít a régi s már ezért is tisztelettel parancsol, de mégis csak elavult, idejét mult rendszerrel.

Egy csapásra megszünteti a szabad embert koldussóra aljasító rendszert az uj szabályzat, midőn kimondja, hogy: minden elhagyott gyermeknek joga van az állami gyermekvédelemre.

Mennyi könnyet szarít fel, mennyi ártatlan gyermek életét menti meg ez az uj intézkedés, arról csak annak lehet fogalma, aki a leneházak és más jótékony intézetek előtt csikorgó hidegben ácsorgók tömegeit szemtől-szembe látta; akiknek melegen érző szíve a sok nyomor láttára még nem tompult el.

Ha az államnak joga van arra, hogy polgáraitól adót és vért követeljen, akkor kötelessége is, hogy azokat a szegény kis polgárokat, kik önmagukkal tehetetlenek, az életnek, a hazának, a magyarságnak megmentse.

Az állam e kötelességének elismerése fordulópontot jelent szociálpolitikánk fejlődésében; mert az emberi jogok elismerésének ez csak egy, de mindenesetre nagyon fontos lépése. Az uj igazságok hívei örömmel fogják üdvözölni az első lépést s biznak a jövőben, mely ime előreveti pirkadó hajnalsugarait.

A szabályzat nagyon szerencsésen oldja meg a nehéz és kényes kérdést, hogy a társadalom hogyan működjék a gyermekvédelem terén párhuzamosan az állammal, a nélkül, hogy a társadalom humánus működése az állam által megbéníthatnák.

A szétforgácsolt erőket összpontosítja, uj célok megvalósítása felé vezető.

Kerüli a merev bürokráciának túltengését, mely csak paragrafust ismer, de szíve nincsen s harmonikus összhangba hozza az állami feladatok megvalósításánál az állami, társadalmi és önkormányzati elemet.

Teljes elismerés illeti a magyar társadalmat, mely 1898-ig saját erejéből teljesítette a gyermekvédelem terén mindazon feladatokat, melyek az államot illeték volna. Mindent a szegény társadalom végzett, mindent ő adott; a mágánások no-
vüket adták, a polgárok pedig filléreiket.

S minthogy a mi társadalmunk nem annyira széttagolt, hogy különböző emberbaráti célok megvalósítására a társadalom más-más rétegeit lehetett volna felhasználni minden kérdésben, mindig ugyanahhoz a pár jószívű emberhez kellett fordulni.

Igy aztán nem esoda, ha a jószívű és bőkező emberek is megújnak az örökös gyűjtéseket, különösen akkor, mikor azt tapasztalják, hogy az összegyűjtött pénzek csak kis bányada jut tulaj-

donképpen való rendelkezésére, a nagyobb rész pedig elvész, adminisztratív, igazgatási, reprezentációs s más hangzatos címek alatt a kezelőszemélyzet kezén.

Ez a jövőben meg fog szűnni, mert a szabályzat egy nagy országos szervezetet akar létesíteni a jótékonytárgyakat gyűjtő egyesületek között, amelyben minden egyes egyesület meg fogja találni a maga tevékenységi körét, de a nagy országos bizottság által kidolgozott elvek és kitűzött irányok szerint működő, azért mégis érezni fogja a szerves kapcsolatot előnyeit.

Azok a haszontalan kis paraziták, azok az ugynevezett jótékony egyesületek, melyek a közönséget csak becsapni tudják s melyek a jótékonytárgyakat csak diskreditálni képesek, meg fognak szűnni, el fognak söpörtetni; s ezzel lehetelné válik a jótékonytárgyak hiánján arcatlan működése.

Örömmel üdvözölhetjük a szabályzatot, mely új irányt jelöl a szociális kérdések megoldása tekintetében. A szabályzat életbe léptetésével csak az első lépés tétetik meg. Már most kell foglalkozni az irányadó tényezőkkel azzal, hogy a többi szegényügyi kérdés is hasonlóan oldassék meg, legyen megtalálható azokban is a szociális igazságokat kimondó bátoráság, a felebarátaink iránt érzett szeretet melege, végre az állam pénzügyi képességét mérlegető higgadt megfontolás.

Dr. Karsay Sándor.

A hadügyminiszter Budapesten. Pittreieh hadügyminiszter ma Budapesten idők. Kihallgatáson volt a királynál, hogy megköszönje ezredtulajdonossá való kinevezését, aztán meglátogatta a lakásán báró Fejérváry honvédelmi minisztert, és gratulált neki hetvenedik születésnapja alkalmából.

A készfűtetések megkezdése. Bécsből jelentik: A készfűtetések megkezdéséről szóló törvényjavaslat ügyében folytatott értekezletet tegnap befejezték. Az utolsó értekezleten még egyszer pontosan átnézték a törvényjavaslat szövegét mire Popovics magyar előadó visszautazott Budapestre, hogy a Bécsben létrejött megállapodásokról a magyar pénzügyminiszternek jelentést tegyen. A javaslatot előrelátólag már a jövő héten a két parlament elé terjesztik.

Bánffy legújabb ölké. Báró Bánffy Dezső folytatja a nemzeti politikáról szóló elmélkedéseit a Magyar Közélet legújabb számában. Ezuttal az állami tisztviselőkről ír a nemzetiségi politikával kapcsolatban. Fejtgetéseinek a veleje ez:

Az „egységes magyar nemzeti állam” érdekében mindenütt és mindenben érvényesíteni kellett „nemzeti gondolat”-nak, meg lehet követelni és meg kell követelni az államot, hogy alkalmazza az elhelyezésénél, azok beosztásánál figyelemmel legyen azok nemzetiségére is. Vajjon egy kellően minősített román vagy lot, szerb és szász járásbíró avagy pénzügyigazgató nem tesz-e jobb szolgálatot az államnak, ha nem Lugoson, Turóc-Szent-Mártonban, Besztereken vagy Besztercezen nyer alkalmazást, hanem Székelyhídvárat vagy Szegeden? Sőt vajjon az illető alkalmazott nem szabadabban, függetlenebbül és tesztelenebbül szolgálhatja-e idegen helyen az állami érdekeket, mint otthonában, ahol nemzetiségi és társadalmi békák feszívezik? Avagy egy nemzetiségi tanfelügyelő nem jobban és függetlenebbül szolgálhatja-e az egységes nyelvű „magyar nemzeti állam” érdekeit, ha különben a népoktatás iránt egész lelkesedéssel teljesíti hivatását, Esztergomban, mint talán Fogarason?

Kellő szétosztás, vagy ha úgy tetszik, szétszórás mellett nyerhet az állam kellően minősített, megbízható tisztviselőket és e mellett gondoskodhatik, hogy az állam szolgálatát kereső középosztály társadalmi egybeolvadása fokozottan előre haladjon és eszköze legyen azon társadalmi egybeolvadásnak, mely hivatala kell hogy legyen azon egységes magyar középosztály megalakulására, melynek megalkulása nélkül „egységes magyar nemzeti állam”-ot létrehozni nem lehet.

KÜLFÖLD

Osztrák-magyar-olasz kereskedelmi szerződés. A római „Tribuna” szerint az olasz kormány az Ausztria-Magyarországgal és Németországgal való kereskedelmi tárgyalásokra tárgyaló delegátusoknak kinevezte Luzzatti képviselőt és Stringherit, a Banca d'Italia vezérigazgatóját. Ez az értesülés azonban téves, mert az olasz kormány az osztrák-magyar-olasz tárgyalásokhoz csak akkor nevez ki delegátust, ha a bécsi és budapesti kabinet erre való ohajátását kijelenti. Az olasz-német szerződés pedig még föl sincs mondva s ebben az évben talán nem is lesz.

A trieri püspök. Bülow birodalmi kancellárnak Korom püspök fölötti győzelme nagyon öszezusogorodik, ha igaz egy német lap római levelezőjének az a híre, hogy a trieri felsőbb

leányiskolában a német, a történelem, az irodalom és francia nyelv protestáns tanárait katolikusokkal fogják helyettesíteni, a hittanár kinevezésének jogát pedig a püspökre bízták.

A cár manifesztuma. Pétervári jelentések szerint a cár manifesztumára az orosz forradalmi pártok közös bizottsága ellenmanifesztummal válaszolt, mely többek közt a következőket mondja: „Oroszország már régóta nem bízik uralkodóinak a szavában. Tényeket követel, nem ígéreket. A sajtó el van tiporva, minden szabad szó a börtönbe vagy Szibériába visz, még a nemesi marsalokat is, akik a kormánytól összehívott gyűlésen becsületes szóval iparkodtak a parasztság helyzetét megvilágítani, megrendszabályoztatni. Az orosz nép továbbra is követeli jogait: a sajtószabadságot, a szólásszabadságot, a bírák függetlenségét, a nép képviselőinek ellenőrzését a közigazgatásban és részvételt a törvényhozásban, végül egy alkotmányos-gyűlés egybehívását. Minden egyéb intézkedés csak csillapítószó.”

Ha a jelek nem esznek, az orosz kormány a cár manifesztumának közzétételével együtt azt is tervezte, hogy a Szibériába száműzött tanulóknak s politikai vétkeseknek lehetővé teszi az európai Oroszországba való szabad visszatérést. Ez értelmű küldetéssel *Wabe* tábornokot, a csendőrség főparancsnokát és a belügyminiszter jelenlegi adhatását bízták meg, aki már el is utazott Tomszkba. Hasonló küldetéssel bízták meg ezelőtt pár hónappal *Szinovjevot*, Plehve belügyminiszter segédjét, de ennek a küldetésre kudarcot vallott, mert az Omszkba, Tomszkba, Krasznojarszkba s Szibéria egyéb városába száműzött tanulókat, akikkel *Szinovjev* személyesen tárgyalt, vonakodtak amnestiát kérni, arra való utasítással, hogy nem akarnak oly kormányt tárgyalni, mely a nép óhajait teljesen figyelmen kívül hagyja s eltűri a hivatalnokok önkénykedését. A manifesztum közzététele, mely a kormány reformmunkálataiban tért enged a közbizalmat érdemlő embereknek is, talán más fölfogásra bírja majd a tanulókat. Pétervári hírek szerint az orosz kormánynak az is szándéka, hogy a visszatérő tanulókat s egyéb politikai bűnösöket nem fogja rendőri fölügyelet alatt tartani.

A svájci vámtarifa. Tíz nap óta hatalmas agitáció folyt Svájcban az új vámtarifa mellett és ellen, mely tegnapelőtt népszavazásra került. A szavazók száma (700.000 szavazatra jogosult polgár közül) 550.000 volt, vagyis 80 százalék, tehát oly szám, milyet még a legvadabb politikai agitáció alkalmával sem érték el. A svájci parasztság teljesen az agráriusokat követte. Az új vámtarifát csak hét kanton vetette el, a többi tizennégy pedig elfogadta. Összesen 326.566-an szavaztak igennel, 223.220-an pedig nemmel. E szavazás folytán Svájc most teljesen a védvámok pártjára állt.

A macedon reformáció. A londoni szerb követ azt mondta a párisi *Matin* londoni levelezőjének, hogy Macedóniában a helyzet ma sokkal rosszabb, mint ezelőtt három hónappal volt, mert a reformterv közzététele óta más nemzetiségek, szerbek, románok és görögök is csatlakoztak a bolgár-bizottsághoz. Ezek mind maguk akarják sorsukat intézni s ezért nem lesz a reformoknak az a hatása, amelyet tőlük várnak. A szultán éppúgy akarja a kibékülést, mint Európa, de a törökök, fájdalom, nem fognak boldogulni. A szerb király is szeretne hozzájárulni a béke biztosításához, mert bízik Ausztria-Magyarország és Oroszország jóindulatában.

Belgrád, március 16.

Monastirból és Üszkúbból egybehangzóna jelentik, hogy bolgár bandák több falu lakosságára a megadóztatott polgárok vagyoni viszonyaihoz képest 2-100 franknyi kényszeradót vetettek ki.

Pétervár, március 16.

A *Peterburgskij* Vjedomostj bécsi tudósítója azt jelenti, hogy egy feltétlenül illetékes osztrák-magyar diploma azt hangoztatta előtte, hogy Oroszország és Ausztria-Magyarország érdekei között teljes összhang van. Ez az érdekharmónia biztosítja a keleti események sikeres irányítását. E szóidartás következtében a Kelet nem viharékes többé és ennek köszönhető, hogy a két állam diplomáciájának tekintélyét elismerték. Ennél fogva a Balkán-félszigetről jövő összes híreket nyugodtan, minden bizalmatlanság és gyanakvás nélkül kell fogadni.

Belgrád, március 16.

Lázarevics és *Marinkovics* radikális miniszterek valószínűleg be fogják adni lemondásukat, mert a radikális párt elhatározta, hogy kilép a koalícióból és átmegy az ellenzékhez.

HIREK

Budapest, március 16.

BUDAPESTI NAPLO. Március 15-ikén új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

A király Budapesten. A király ma reggel sétát tett a várkerben s megnézte az ősszel épített hatalmas üvegházat. Csütörtökig marad még ő felsége Budapesten, amikor is este hét órakor külön udvari vonaton Bécsbe utazik, de az udvarlatás egy része itt marad. Az utolsó kihallgatás csütörtökön lesz. Ma délelőtt tíz órakor is kihallgatást adott a király s megjelentek nála:

Gróf *Zichy* Nándor, báró *Podmaniczky* Géza, gróf *Andrássy* Gyula, gróf *Pálffy* Lajos és gróf *Hadi-Barkóczy* Endre valóságos belső titkos tanácsosok; lovag *Pitreich* Henrik közös hadügyminiszter *Kiss* Pál államtitár, báró *Nopcsa* Elek, *Reviczky* Ambrus közigazgatási bíró, *Zoltán* Elek, gróf *Zichy* Aladár és *Zichy* János kamarások, báró *Weigl* József és *Dilmann* Oszkár vezérőrnagyok, *Fodor* Tivadar ezredes, *Ötlik* Iván miniszteri tanácsos, *Kötsán* Lajos, *Csothó* Simon, *Lers* Vilmos és *Tóth* Tivadar miniszteri osztálytanácsosok gróf *Benyovszky* Móric és fia *Rudolf*, *Szűs* Adolt, *Szarvassy* Imre, *Simanek* Emil és *Isray* Artur egyetemi tanárok, *Deutsch* Antal szerkesztő neje, *Kiss* József főügyész, *Csák* Alajos Csurják, a minorita-rend tartományfőnöke, *Kajtszky* Emil címzetes prépost, dr. *Böhm* János és *Csekő* Gábor kanonok, *Giergl* Kálmán és *Korb* Flórián építészek, *Husza* Jenő miniszteri segédtitkár, dr. *Telegdy* Zsigmond járásorvos. Együttessen fogadta ő felsége a Békéscsabai Jókortony Nőegyesület képviselőiben *Zsilinszky* Mihályt és *Pfeiffer* Ionát és *Beliczey* Lujzát; az Országos Gyermekóvó-intézetek képviselőiben *Hagara* Viktor főispánt és *Röser* Jánosné.

A budai kir. várpalotában ma délután 6 órakor udvari ebéd volt, amelyen ő felségén kívül jelen voltak: gróf *Zichy* Nándor, báró *Podmaniczky* Géza, gróf *Nádasdy* Ferenc, báró *Bohus* Zsigmond, gróf *Karátsonyi* Jenő, báró *Piret de Bihain* Béla és gróf *Kegelevich* István valóságos belső titkos tanácsosok, *Rupp* Zsigmond, a budapesti közügyek kamara elnöke, *Oberschall* Adolf, a budapesti kir. ítélőtábla elnöke, báró *Nopcsa* Elek, *Reviczky* Ambrus és gróf *Zselenszki* Róbert kamarások, *Bolgár* Ferenc, *Jakabffy* Imre, *Josipovich* Imre, *Vézi* József, *Szemere* Miklós, *Pap* Géza, *Kubinyi* Géza, *Páldner* Ferenc, *Thaly* Kálmán országgyűlési képviselő, gróf *Paar* lovassági tábornok és *Eoifras* tábornosnagy, löhadsegédek, báró *Chertek* Emil, a cs. és kir. magán- és családi alap vezérigazgatója, gróf *Apponyi* Lajos magyarországi udvarnagy, aradvári *König* Károly osztályfőnök, dr. *Kerzl* udvari tanácsos lövészorvos, lovag *Höfnel* korvettkapitány, báró *Apor* Örnagy és *Gozani* márkí örnagy szárnysegédek, *Margutti* és *Borotha* századosok, báró *Ditfurth* százados, *Borsiczky* Örnagy és *Bánffy* hadnagy testőrparancsnokok és az őprancsnok.

Rohonczy György báró. Félhivatalosan jelentik, hogy a király *Rohozay* György altábornagyot, budapesti városi parancsnokot bárói rangra emelte. A szép kitüntetéshez széles körökben gratulálni fognak a népszerű tábornoknak, aki hivatalos működésével és társadalmi érintkezésével elismerést és rokonszenvet biztosított magának. Báró *Rohonczy* György egyébként legközelebb nyugalomba vonul és az alkalmalmmal megkapja a lovassági tábornoki rangot is.

Ebéd a miniszterelnöknél. *Szálk* Kálmán miniszterelnök és neje ma délután ebédet adtak, amelyre hivatalosak voltak: gróf *Csekonics* Endre, gróf *Nádasdy* Ferenc, gróf *Andrássy* Géza, báró *Bohus* Zsigmond, *Szmercsényi* Pál püspök, gróf *Wickenburg* Márk, gróf *Andrássy* Sándor, gróf *Apáthy* Péter, *Barcsay* Domokos, gróf *Bánffy* Miklós, gróf *Bethlen* István, *Bornemisza* Lajos, *Bujanovics* Gyula, gróf *Csekonics* Gyula, *Horváth* Lajos, gróf *Kegelevich* Gyula, *Manassy* György, *Mezőssy* Béla, *Putnok* Mór, báró *Révay* Gyula, *Sacellary* György, *Semsey* László, *Szalay* László, gróf *Szechenyi* Imre, *Szombathy* György, *Török* Bertalan, gróf *Wass* Béla.

József főherceg üdvözölése. Az állat- és növényhonosító-társaság igazgató-választmányja *József* főherceget, mint a társaság védnökét, születésnapja alkalmából táviratilag üdvözölte. A főherceg táviratban köszönt meg az üdvözlést.

Biró Lajos Tuniszban. *Biró* Lajos, a kiváló természetű és ki egészlegének helyreállítása végett Tuniszba utazott, mint a legutolsó levelében, írja teljesen jól érzi magát. Tuniszban most már tavasz van s *Biró* a virágos réteken szorgalmasan gyűjti a rovarokat. Első nagy küldeménye szombaton érkezett meg a Nemzeti Muzéumba, amelyben szebbnél-szebb legyek, darazsak, pókok és masléle rovarok vannak. *Biró* Tuniszból Ga szába megy és a Szahara sivatag északi szélén is fog gyűjteni. Ott egészen júniusig marad, míg mi nálunk beköszönt a nyár s aztán hazatér, hogy a küldött anyagot feldolgozza.

A hetvenéves Fejérváry. Teljes csöndben ünnepel meg báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter születésnapja hetvenedik évfordulóját. Az ünnepségeket báró *Fejérváry* gyengélkedése miatt későbbre halasztották. Reggel megjelent báró *Fejérváry* *Apor*, a király szárnysegéde, mint a király kiűldötte, gyönyörű zománcozott aranyrámban a király arcképet hozva, *Ferenc József* aláírással. Csakhamar *József* *Agost* főherceg érkezett meg, aki szintén gratulált, ezután *Gromon* Dezső államtitkár következett, aki úgy a maga, mint a miniszternek tiszti- és tisztviselői kara nevében meleg szavakkal köszöntötte főnökét. Majd herceg *Lobkowitz* hadtestparancsnok gratulált, a maga és katonai irodája jókívánságait tolmácsolva. Ezenközben tízevel, huszával vitte *Yull* kapitány parancsoltát be a miniszterhez a királyi család tagjaitól, a miniszterektől és államférfiaktól, a vármegyektől és más törvényhatóságoktól, a különféle katonai csapatoktól érkező üdvözlő táviratokat. A miniszter valamennyit elolvasta s rendkívül jól esett neki az az őszinte ragaszkodás és szeretet, amelyet ezek a közélet minden régiójából oly melegen tolmácsoltak.

Báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszternél születése 70-ik évfordulója alkalmából a Budapesti Polgári Lövész-egyesület nevében vasárnap délelőtt tisztelettel *Jarits* András főlövész-mester és *Hoffmann* Ede helyettes lövész-mester, átnyujtva az egyesület szerencsés kívánatait. A miniszter a küldötséget szívesen fogadta s jókívánságait szépen megköszönte.

Vilmos császár beteg fia. *Berlinből* táviratozzák, hogy a német trónörökös és *Eitel Frigyes* herceg állapotáról megnyugtató jelentések érkeztek. Alexandriából egy orvos és egy betegápoló apaca ment Luxorbá. *Eitel Frigyes* herceg meg *Bomban* kapta meg a kanyarót, amely aztán Egyiptomban kiűtött rajta. Kitudódott ugyanis, hogy *Bomban* azon a diákösszejövetelen, amelyen *Eitel Frigyes* herceg is jelen volt, részt vett egy társa, akinek huga kanyaróban feküdt, s azóta az illető diákok közül hatan megbetegedtek kanyaróban. Nyilvánvaló, hogy a trónörökös a fivérével kapta meg a betegséget.

Kátró március 16.

A német trónörökös a legközelebbi tíz napon belül Luxorból visszaérkezik ide. A palesztinai utazásról lemondta a hercegek. *Vilmos* császár azt táviratozta a fiainak, hogy maradjanak Egyiptomban, míg csak egészségük teljesen helyre nem áll.

Graf Lamezan halála. *Bécsből* jelentik, hogy gróf *Lamezan* Ede, az első-ausztriai országos törvényeszk elnöke tegnap este ott meghalt. Az elhunyt egyik legnépszerűbb alakja volt az osztrák fővárosnak s mikor ezelőtt pár héttel nyugalomba vonásra, a lapok nagy elismeréssel irtak róla. A kilencvenes évek közepéig ügyésze volt az első-ausztriai törvényeszknek s a bécsi bűnkörök legnevezetesebb pöreiben ő képviselte a közzéadást. Minden egyes vádoló beszéde valóságos remeke volt a törvényeszk szónoklatnak. A Ring-színház katasztrófa után ő alapította meg Bécsben az önkéntes mentők egyesületét s a színház égeszkor rettenthetetlen bátorsággal mentett meg sokszáz életet.

A kalocsai érsek arcképe. *Kalocsáról* írják lapunknak: *Császka* György érsek, aki a kalocsai kaszinó disztája, életnagyságu arcképet adományozta az egyeletnek. Az arcképet a tegnapi diszközgyűlésen leplezték le, amelyet dr. *Tarajossy* Sándor, a kaszinó elnöke magasan szárnyaló beszéddel nyitott meg. Majd *Kenedi* Imre kir. ügyész, kaszinói igazgató méltatta az érseket a kaszinó felvirágoztatása körül szerzett érdemeit. A közügyekből üdvözlő táviratot juttattak a Budapesten időző Császka érseknek.

A lovassági hadgyakorlatok. *Lembergől* táviratozzák: Hír szerint az idei nagy lovassági hadgyakorlatok, amelyek a király is jelen lesz, a gajciái *Grodz*, *Krakoviec* és *Javorov* között fognak végbemenni.

Natalia nyaklánc. Egy belgrádi lap szerint, mint Belgrádból jelentik, *Natalia* királyné *Mirko* montenegrói herceg feleségének, *Natalia* hercegnének ajándékozott egy nagybéretű briliánt-ékszert, amely nyakláncból és diademből áll. Ezt az ékszert *Milán* király *Öbrenovics* Mihály fejedelemtől örökölte, aki azt feleségének, *Julia* hercegnének, született *Hunyady*-leánynak vette. *Milán* házassága elején *Natalia* királyné ajándékozta, ki akkor még hercegné volt. *Mirko* herceg felesége tudvalegőleg *Konstantinovic* Sándor alezredesnek, Sándor király nagybátyjának a leánya.

Kettős jubileum. *Kis-Jenő* írják: *Pajla* *Márton* simandi jegyző kettős jubileumot ült a napokban. E hó folyamán lesz ugyanis házasságának ötvenéves évfordulója és ötven éve annak, hogy a simandi jegyzői székbe beült. A kis-jenői járáshoz tartozó kártársi óvációkban fogják részvenni az öreg jegyzőt.

A posta Törökországban. *Konstantinápolyból* jelentik, hogy az egész török birodalomban ma kezdődött meg a postautalványok és postacsomagok forgalma.

— **Szeged város küldöttsége a királynál.** A mai általános kihalgatás során őfelsége Szeged város küldöttségét is fogadta, amely azért jött, hogy a tűzvédelem újraszervezése alkalmából egy tűztervezet odahelyezését kérlelje a királytól. A küldöttség tagjai voltak: *Pálffy Ferenc* polgármester, *László György* és *Kelemen Béla* országgyűlési képviselők dr. *Tóth Pál* főjegyző, *Szelekér Lajos* tanácsos és *Magyar Gábor* kegyesrendi tartományi főnök.

Pálffy Ferenc polgármester átnyújtván a város emlékiratát, őfelsége így válaszolt:

— Örömmel fogadom Szeged város küldötteinek megjelenését s az előterjesztett kérelmüket lehetőleg figyelembe vesszük s ez a lehető legjobb beálló tervezet folytán valószínűleg be fog következni.

Azután a királyi cserelét tartott és örömmel hallotta a polgármestertől, hogy Szeged mily nagy alkotóképességet tanusít a katonaság elhelyezése érdekében és hogy Szegeden a katonaság és polgárság közt a legjobb viszony van. Őfelsége megjegyezte:

— Nagyon szép, most már csak az van hátra, hogy ujoncokat kapjunk s ne tartandó soká az obstrukció.

A küldöttség többi tagjaitól is kérdezett egyet-mást a király és aztán lekötelező nyájassággal bocsátotta el. A küldöttség aztán a képviselőházba hajtattott és a honvédelmi miniszter gyengékedése folytán *Gromon Dezso* államtitkárnak terjesztette elő kérelmét. Az államtitkár kijelentette, miniszterének mintegy jóváhagyásával, hogy Szeged igénye a többi városok közt első helyen áll és hogy a város kérelme teljesíthető.

— **Márciusi ünnepek.** Major J. Gyula legújabb szerzeményét a *Márciusi tórogató* a Ferencvárosi Társaságnak 18-án és a budai Paedagogikumnak 17-én tartott márciusi ünnepén fényes sikerrel adták elő. A művészi lendülettel megírt szerzeményt mindkét helyen férfiak adták elő *Nichtenhauser János* népszerű tag tórogató-kísérése s a szerző vezénylete mellett. Az egészest elejétől végig meg kellett ismételnünk a még akkor sem akart szünni a taps és ki-hívás. Hasonló hatást keltett mindkét helyen Major művészi zongora játéka is, pályanyertes Magyar szonáttájának harmadik felét adván elő. Feltétlenül a Szózatot dolgozta fel s a halgatóságok áhítatos lelkesedése fogta el, midőn — egészen váratlanul — a mű vége felé a férfiak, a zongorát kísérve, rázendített a Szózat utolsó sorára.

A *Verő téle* polgári leányiskola vasárnap délután hazafias ünnepélyt rendezett. A tanár kar részéről *Pelgály Lajos* a jeles költő, lendületes beszédben magyarázta meg márciusi ünnepünk nagy jelentőségét; a névndékek közül *Galambos Margit* bájos beszédet mondott. Az előkéreklő közönség szeretettel taposolta a műsor minden egyes pontját.

A X. ker. gyümölcs-ut. iparostanonok iskola önképzőkörének ünnepén *Racz Odón* igazgató beszéde után *Schönwiesky László*, a gépipari II. osztály főnöke az önképzőkör ügyvivő enőke tartott ünnepi beszédet. A Himnusz után hazafias költeményeket szavaltak az önképzőkör tagjai.

A Kőbányai Otthon játékos asztaltársaság szombaton ünnepelte március 15-ét a *Rojth-téle* vendéglőben. Az asztaltársaság turulos serlegével mondta el az ünnepi szónok beszédét.

— **Molnár Józsiás halála.** Megint ba'ottja van a képviselőháznak. *Molnár Józsiás*, a függetlenségi Kossuth-pártnak e rokonszenves, szorgalmas és tipikus alakja, vasárnap délután 6 órakor, 62 éves korában elhunyt. Csak kevesen tudták, hogy nehéz betegnek fektött a Vöröskereszt-kórházban, annál fájdalmasabb volt a megépetés amikor a mai ülés megnyitása előtt híre kelt a Házban halálának. Mindenki részvétele jes elismeréssel emlékezett meg az öreg urról, aki igazán részölt a képviselőházi nagyrabcsülésére és becsülettel megfellel kézdívsárbhelyre székely vérei bizalmának, akiket — rövid megszakítással — 1892 óta képviselt az országgyűlésen. Nem volt ugynevezett iskolázott ember, egyszerű molnármesterségen kezdte, de a maga szorgalmából sokat tanult és kivált sok gazdasági tudást szerzett még olyan korban is, amikor mások már csak teletenni tudnak. Főképp közgazdasági kérdésekben szóalt föl és derült órákat szerzett a háznak, amikor *Wekerle Sándorral* szemben az ezüst- valuta mellett kardoskodott. Sokszor hallatta okos, talpraesett fejtegetéseit a székelyek érdekében, utóljára a múlt hónap 11-ikén, amikor *Oszdola község* tagosítása ügyében interpellált. Azóta nem látták a Házban. *Száll Kálmán* miniszterelnök teljesítette az oszdolaiak kívánságát s a kedvező válaszzal csak éppen *Molnár Józsiás* megjelenését várta. De a derék székely képviselő most már végképp kimaradt a Házból, ahol ez az egyszerű iparos-ember becsülettel megállotta helyét. Ma délután három órakor temették a Vöröskereszt kórházból, ahol megje'ent a képviselőház számos tagja *Apponyi Albert* bázelnök vezetése alatt. Az egyházi szertartást *Happál Benő* ref. lelkész végezte, mely után a holttestet e szállították Kézdívsárbhelyre, ahol örök nyugalomra helyezik.

— **Megszokott hercegné.** Ezuttal nem szerelmű kaland, hanem a hitelezők kergetek világgá egy hercegnőt. *Frankfurtból* távratozzák, hogy *Isenburg Alexandra* hercegné teméred adósságának hátraba-

gyásával eltűnt a városból. Aznap, hogy a hercegnének nyoma veszett, éppen tárgyalása lett volna a bíróságnál, ahol egy cipész bepörölte *Isenburg* hercegnét egy pár opó árért. A rendőrség használat keresi a hercegné nyomát.

— **Leányok szervezése.** A vidéken egymásután alakulnak leányegyesületek s a leányok szervezeti joghoz jutnak. Aki afféle ártatlanjáték-szernek nézi a leányok e jussát, nem tudja, hogy mi csoda komoly veszedelmet rejt magában e jog gyakorlása. A leányok szervezeti jogukkal mint a leányegyesületek választmányi tagjai élnek, ami nem volna még baj, ha döntésüktől nem tennének igen komoly dolgokat függővé. De a választmányi tagok határozatnak az egyesület tagfelvételi ügyében s ha valakit nem vesznek föl a leányegyesület tagjai közé, az nem is közönséges visszautasítás. Az ilyenféle visszautasítás az alapszabályok egy igen rosszul összevezetett pontja folytán valóssággal erkölcsi megbélyegzőként hat. A vidéki leányegyesületek tudvalevőleg a közoktatásügyi miniszter helyes iniciatívájára, jobbra állami iskolák keretében, egy közös alapszabály-minté felhasználásával alakulnak. Az alapszabály-mintában azonban egy olyan pont is van, amelynek a veszedelmes voltát nem vette észre a tervezet készítője és így most, — miután kész a baj és nagy a baj — mihamarább módosítani kell majd a leányok szervezeti jogát. Ha ez nem történik meg, akkor nemcsak a leányegyesületek mulnak ki majd általános veszedelések középette, de társadalmi és felekezeti harcok forrásává lehet az a nemes eszme, amelynek megvalósítását épp a leányegyesületek miközöttél célozta közoktatás-ügyünk vezetője. Az önképzőkör-jellegű leányegyesületeknek — az alapszabályok szerint — tagja lehet minden tisztességes leány. Eddig rendszerben van a dolog. De hogy valaki felvétessék-e tagul vagy nem, e fölött a választmányi szavaz. Már most ha valaki szótöbbséget bármely okból nem kap, nem veszik fel tagul s mivel a belépés egyetlen kelleke e két szelben van meghatározva: „tisztességes leány”, — a visszautasítás egyenlő e kellek hiányának a jelzésével. Megdöbbentő, hogy ilyen játékszer jutnak gyermekeknek kezébe! Ok persze mindenáron szavaznak, hiszen az alkotmányosdi kellemes mulatság, és egyik-másik tagul jelentkező leány-nak van a választmányban haragosa, irigye, vagy nem tetszik a szépsége, a ruhája, a frizurája, a nevetése, és kész a ballotage. Szóval, az önképzés, a művelődés és szórakozás jegyében a leányok bélyegét sütnék minden ok nélkül, gyerekeszszel, a szervezés játéka kedvéért leányokra. Kétszeresen szomorú a dologban az, hogy mindezt a céljában és törekvéseiben üdvös társulás égése alatt megy végbe. Még szomorubb, hogy a női becsületet, amely előtt meghajlik törvény, szokás és igazságszolgáltatás, ime, leányok tépdosik meg. Jogot egy alapszabály-tervezet lehetetlen tétele ad erre nekik. Változtatni könnyű a dolgon. Ha megmarad a megszorítás, hogy az állami leányiskolák keretében működő egyesület tagja minden tisztességes leány lehet, akkor ne *gyerekleányok határozatának a felvétel dol-gában*, mert ők az alkotmányosdi-hecc kedvéért visszautasítanak és stigmatizálnak egyeket. Végezze a tagfelvételt az állami iskola részéről kirendelt vezető-tanító, aki ha visszautasít diszkrecionárius hatáskörében, nem bélyegzi meg a jelentkező leányt. Vagy, ha ugy tetszik, szavaztatnak tovább is a leányok, de akkor meg ne mondják, hogy minden tisztességes leány tag lehet, mert e pozitívumnak kétségbejejtő a negatívuma. A közoktatásügyi minisztériumnak figyelembe ajánljuk a leányok szervezése során támadó veszedelmeket s ajánljuk a felügyelet alá álló vidéki leányegyesületek alapszabályainak mellől előbb való revízióját. Merő gyerekeszsből és rosszindulatból iszonyú dolgok történnek a szervezésnél. Bennünk egy, csak az imént alakult vidéki leányegyesület két ilyen, miden ok nélkül való visszautasításos heccéről értesítetek. Két leányon igazságtalan és kegyetlen sérelem esett. A leányegyesület vezetői állami iskolai tanítók, ők bizonyára tudják majd kötelességüket és kiviszik a nem gyerek kezébe való fegyvert a kisleányok kezébe. Ha ők nem találják helyes megoldást, talál majd a közoktatásügyi minisztérium, amely nem azért alakította a leányegyesületeket, hogy igazságtalan erkölcsbíráskodást végezzenek. Am szavaztatnak a leányok, de kevésbé kényes dolgok fölött. A vezető-tanítók pedig jobban vigyázzanak az egyletek alkotmányosdi játéka, mert mit sem ér a nemes célú társulás, mihelyt felsőbb beavatkozással kell irányítani a leányok szórakozását. Ma nagy szükség van e felsőbb beavatkozásra.

— **Tüntető lengyel diákok.** *Lemberg*-ből jelentik, hogy a lengyel egyetemi hallgatók tegnap tiltakozó gyűlést rendeztek, mert a rendőrség néhány egyetemi hallgató lakásán házkutatást tartott. Az egyetemi hallgatók a gyűlés után az orosz konzulátushoz akartak vonulni, de a rendőrség útjukat állotta. A diákok a rendőrséget követelődáltak s csak nagyobb számban kivonult rendőröknek sikerült a tüntetőket szétkergetni. *Négy egyetemi hallgatót letartóztattak.*

— **Az ifjúság legújabb mozgalma.** Az egyetemi ifjúság körében hazafias mozgalom indult meg az irányban, hogy a régi Pest diszpolgárai sorából törőtenessek az elyomatás korszaka alatt megválasztott nemzetipró diszpolgárok, mint *Bach, Scherling, Haynau* és társaik, akik *Kossuth Lajossal*, báró *Wesselényi Miklóssal* és történelmünk más jeleiseivel mindeztől egy sorban szerepelnek. Eme ifjúsági mozgalom lelkes vezetőinek, *Mády Lajosnak* és *Ótvös Leó*nak előterjesztésére a ma este tartott értekezleten határozata ment, hogy az összes ifjúsági egyesületek bevonásával legközelebb bizottsági ülés tartassék egy általános ifjúsági tiltakozó gyűlés előkészítésére.

— **A jótékony hölgyek szervezése.** Emittettük, hogy a főváros jótékony hölgyei által kezdeményezett akció e hónap 15-én egyelőre bejeleztetett. A hölgyek szervező-bizottsága e hó 25-én szerdán délután 4 órakor gr. *Osáky* Albiné enőke *Andrássy* uti villájában ülést tart, amelyen az eddigi működésről fognak beszámolni és egyuttal a végleges szervezkedés módozatát beszélik meg.

— **A milliódodik ebéd.** A Józsefvárosi Jótékony Egyesület népkonyhájában a minap adták ki a milliódodik ebédet. A népkonyhában márvány-táblában örökítették meg, hogy az egyesület egy milliód ebédet adott ki még pedig legnagyobb részét ingyen. A márványtáblát vasárnap diszkozgyűlésen leplezték le. A diszkozgyűlésen nagyszámú közönség jelent meg, köztük *Berzeviczy Albert* és *Heltai Ferenc* országgyűlési képviselők, *Márkus József* főpolgármester, *Halmos János* polgármester. Több jótékony-sági egyesület küldöttsége is résztvett a közgyűlésen, amelyet dr. *Havass Rezső* nyitott meg. Megnyitójában ismertette az egyesület működését. Azután *Halmos János* polgármester a főváros közönsége nevében szép szavakkal mondott köszönetet az egyesületnek áldásos működéséért. Az egyesület — ugymond a polgármester — megmulatta, hogy ha a társadalom igazán akarja, meg tudja oldani a jótékony-sági ügyét s módot talál arra, hogy minden ember kaphasson ebédet. A főváros társadalmában nevében különösen köszönetet mondott dr. *Ebner János* enőke, *Glück Frigyes* enőke és *Hancsai Sándor* előjárónak, akik legtöbbet dolgoztak és áldoztak a szegények érdekében. Az ünnepi beszédek után megtartották a rendes közgyűlést. A jelenléteket tudomásul vették s a régi tisztikat újra megválasztották. *Glück Frigyes* egy élethorvó-kocsit ajándékozott az egyesületnek. A fűthető kocsiban ezer adag ételt lehet elszállítani s az étel melegen marad. Ebben a kocsiban tojgák szállítani az iskolákba a szegény iskolásgyermekek számára az ételt.

— **A postatalvány.** A postaszabályzatok szerint a postatalvány pénzrovataiban az utalványozott összeg beírása után üresen maradó hégazokat a földadónak vastag tollvonásokat ki kell töltenie. Mindamellet úgy a főívővé, mint a kézbesítő postahivatalok a rendeltet ellen meg mindig gyakran vétenek s e mulasztások több esetben a kincstár nagyobb károsítását vonták maguk után. A kereskedelmi miniszter ennek következtében végre elrendelte és szigoruan utasította a posta- és távíró-hivatalokat, hogy a postatalványok főívővele, illetve a kifizetésre berkező postatalványok kezelése körül a már kiadott rendletekhez pontosan alkalmazkodjanak. de különösen minden egyes postatalvány főívővelénel győződjének meg arról, hogy a postatalvány főívővele a postatalvány pénzrovatában a pénzösszeg beírása után üresen maradt hégazokat erős tollvonásokkal kitöltőte-e. Ha ez nem történt volna meg, a főívővé mulasztását maga a főívővé közege a főívővé földomos figyelemzetése mellett pótolja.

— **Lefoglalt színház kosztümök.** A Magyar Színházban ma éjfel, az előadás után megjelent *Tóth Lajos* VII-ik kerületi kapitány, néhány detektiv társaságában és *Leszky András*tól, a színház bérletjéről a *Gotterhalte* című darabban használt katonai egyenruhák kiadását kérte. A kapitány átvizsgálta a ruhákat s azután kijelentette, hogy egy főkapitányi rendelt értelmében a darabban használt összes katonai ruhákat lefoglalja s elszállítja. Az egyenruhákat csakugyan három hatalmas butyba csomagoltatta *Tóth kapitány* s a butyuk meg éjszaka a főkapitányságra vitette. A rendőrségnek ez az intézkedése a katonai hatóság megkeresésére történt. A színpadokon ugyanis tiltva van a színészeknek teljesen a katonai szabályzat rendelkezései szerint készült ruhákat használni. A katonai hatóság egy kiküldött embere által meggyőződött, hogy a *Gotterhalte* című darabban teljesen előírás szerint készült egyenruhákat használnak, s ezért megkereste a fővárosi államrendőrséget, hogy a darabban használt összes ruhákat foglalja le. Ennek a megkeresésnek tett eleget ma éjfel *Tóth kapitány* amikor a *Gotterhalte* katonai kosztümjeit a főkapitányságra szállította.

— **Az elmebajos s orv s Zimmermann Vilmos** az elmebajos orvos, aki *Stuttgartból* érkezett a fővárosba s egyik szállodában levő lakásán hirtelen megdőlyödött, még mindig a fővárosban van. A szerencsétlen fiatal orvost elszállították a Lipótmezőre de ott nem vették föl s visszavitették a főkapitányságra. Most a mosonyi-utcai lakatnyában ügyelnek rá, míg rokonságából valaki értele jön, ha pedig nem, akkor valószínűleg köztét utlevéllel kísérik szülőföldjére a beteg embert.

— **A tegnapi villamos elgázolás.** A tegnap a városi villamos-vasut által elgázolt *Burchard-Béla* Gyusztáv ügyében a rendőrség vizsgálatot indított s tegnap és ma tizenhárom tanult halgatót ki, akik valamennyien azt vallották, hogy az öregur valóságosan nekiment a villamosnak. *Fejlesztés* Elek koosivezőt folytat csemetéit, sőt ellenáramot is adott de a váratlanul a sinre lépő öreg ur előtt már nem lehetett megállítani a villamoskocsit. Különben a szerencsétlenül járt öregur öccsét azt vallotta, hogy *Béla* *Burchard Gyusztáv süket volt.* A vizsgálat azt is megállapította, hogy a koosivező már nyolc év óta van a társaság szolgálatában, kipróbált, szakavatott embere a társaságnak és még egyetlen egy balesetet sem okozott. Ezekből a rendőrség megállapította, hogy a koosivezőt nem oka az elgázolásnak. A szerencsétlenséget az öregur süketége okozta.

— **Felolvasás.** A IX. kerületi Márton-utcai izr. ima-egyesület folyó hó 22-én este 1/29 órakor a Ferencvárosi társaskörben (Üllői-út 53. szám) felolvasással kapcsolatos táncostyűzést rendez. A mulatság — melynek védnöke dr. *Heidelberg* Tivadár — jóvedelmét az ima-egyesület templom-alapja javára fordítja. Felolvasónak *Szabolcs* Miksa, az *Egyenlőség* szerkesztőjét kérték föl, aki *Kazár-földön* címen olvas föl.

— **Színházok ékszerkereskedő.** Bécsből jelentik: *Tauber* Adolf ékszerkereskedő, aki bécsi, frankfurti és antwerpeni cégekkel bizalmasan vett ékszereket árult, nagyobb összegű szikkasztások és csalások elkövetése után megszökött. Szombat este a *Herald* testvérek ékszerészcég feljelentést tett a rendőrségnek, hogy *Tauber* a cégtől ellopott magrendelőjegyeken a cég aláírását és bélyegzőjét hamisítva, beltől dí kereskedőktől ékszereket rendelt, amelyeket azután Bécsben elzálogosított. Ezzel egyidőben feljelentés érkezett az *Esquena* antwerpeni cégtől is. Ettől *Tauber* 60.000 frank értékű ékszert vett, amelyet a vételár lefizetéseig egy bizalmiférfinál borítékba zárva helyezték el. *Tauber* nem fizetett, mire a cég visszavette a borítékot. Felbontásánál kiderült, hogy *Tauber* nem az eredeti gyémántokat tette a borítékba, hanem hamis köveket csempesztett be. Az utolsó időben egy bécsi céget is megkárosított, amelynek terhére hamisított csekk segítségével 78.000 koronát vett fel bankoktól. Csalásaival *Tauber* a vele összerúgottatásban álló cégeknek körülbelül negyedmiliárd korona kárt okozott. A színházos kereskedőnek évekel ezelőtt Antwerpenben önálló üzlete volt. Amikor ott fizetéképtelen lett, Bécsbe költözött. Hitelezőivel kiegyezkedett és az utolsó időig tetemes havi részleteket fizetett nekik. Lakásán tegnap házkutatás volt, amelynek során 200.000 korona értékű ékszerről szóló zálogcédulákat találtak. *Tauber* valószínűleg csak vasárnap távozott Bécsből, mert még szombat délután 51.000 korona értékű gyémántokról való zálogcédulát adott el egy nagy bécsi ékszerésznek.

A bécsi rendőrség eddigéig nem akadt *Tauber* Adolf nyomára. A család drágakö-ügynök levelet írt a frankfurti *Oppenheim*-féle drágakö-kereskedő cégnek s bevallotta, hogy több antwerpeni, bécsi és frankfurti drágakö-kereskedőt és ékszerest összesen több mint negyedmiliárd korona erejéig károsította meg. Ehhez a levelehez a szökevény család nyolc zálogjegyet mellékel 180 ezer koronára elzálogosított drágakövekről. Az ügyesség elrendelte a színházos kereskedő körözését.

— **Jótekönyvelő hangverseny.** *Erzsébet Henriette* főhercegnő védnökségével a *Szent József* fiu-nevelőintézet javára a Budapesti Katolikus Körben (IV., Molnár-utca 11.) rendezendő és március 10-éről elhalasztott hangversenyt e hó 17-én este fél nyolc órakor tartják meg, amely alkalommal *József Agost* főherceg és neje is jelen lesznek a hangversenyen.

— **Elgázolta a vicinális.** *Stefán* Simon 41 éves kocsmáros ma egy barátjával Harasztiba rándult ki, ahol kedélyes társaságban, jó bor mellett töltötte el a délutánt. Rózsás hangulataiban jöttek be az utolsó vicinálisvonattal a fővárosba. *Stefán*nak a külső Soroksári-út 32-ik számú házában van az üzlete. Ugy látszik, hogy nagyon igyekezett haza, mert nem várta meg, míg a vonat megállt, hanem az üzlete előtt leugrott a még elég gyorsan haladó vicinálisról. Ugrás közben azonban elvesztette az egyensúlyát s a kerek alá került, amelyek a karjait s a lábait kiszorítottan összezúrták. A szerencsétlen embert még évek óta a kórházban tartották, de ott alig pár perc múlva meghalt. Barátjának aki szintén leugrott vele együtt a vonatról, nem történt semmi baja. A rendőrség vizsgálatot indított a dologban s a halálra gázolt kocsmáros holttestét kivitette a törvényszéki orvostani intézet bonctermebe.

— **Összevagdalt vinczellert.** *Zágrá*ból jelentik, hogy *Sitek* Mátyas vincedzébeli főhadnagy tegnap a biciklijével felkötött egy *Revorsak* nevű vinczellert és maga is lebukott a kerékpárról. A főhadnagy felakart ülni a gépére, de *Revorsak* nem akarta tovább engedni addig, amíg rendőrnem érkezik. A főhadnagy erre kardot rántott és kétszer fejbevágta vele a vinczellert, akit rögtön elborított a vér és összerogyott.

— **Két testvér harca.** *Pozsony*ból jelentik: A pozsonyi kir. ügyesség a *Vay* Alojzia bárónő elűnéseivel kapcsolatos feljelentés dologában, amelyet báró *Vay* Aladár bátyja, báró *Vay* Dénes főrendiházi tag és volt pozsonyi főispán ellen beadott, a bűnvádi nyomozást beszüntette és erről az érdekelteket ma értesítette.

Az elűnt bárónő atyja a pozsonyi rendőrséghez intézett és onnan az ügyességhez áttett panaszában mindenekelőtt annak kivomozását kérte, vajjon leányának elhíresült öngyilkossága mögött nem rejlik-e büntény. A beszüntető végzés terjedelmese megközelítése szerint az ügyesség a bárónő elűnéseinek körülményeiből, nevezetesen hátrahagyott leveleiből beigazolválta, hogy a bárónő boldogtalan szerelembe esett. Bűnvádi követelt el, illetve a Dunába ölte magát. Bűnvádi eljárás megindítására eszerint nincsen ok. A feljelentő továbbá báró *Vay* Dénest és nejét született *Draskóczy* Klementinát az elűnt Alojzia bárónő kárára elkövetett ingóságok rongálásával, magánlaksértéssel és lopás büntetével vádolja azon az alapon, hogy a nevezettek az elűnt bárónő lakosztályába önkényesen behatoltak, egy lezárt kazettát feltörték és abból a végrendelethez elvitték. Az ügyesség e részben is büntető tényálladéknak teljes hiányát konstata, mert a bárónő hozzátartozói az elűntnél követelt ingólagban csak azért találtak be annak szobájába és törtek fel az elzárt bádóskatulyát, hogy azj elűntés magyarázatára akadjanak, ami a több szárahíható tanu jelenlétében megtalált végrendelőt és bucsuleveleket nyomán sikerült is. A panasz harmadik része ismeretlen tetteseket mintegy 46.000 korona értékű ingó vagyon elidegenítésével vádolt. E részben az ügyesség az elűnt bárónő irataiból és a Molnár József főszájkézelt által bejegyzett számadásokból kétséget kizáró módon megállapította, hogy a bárónő, aki vagyonával szabadon rendelkezett, anyagi viszonyait teljesen rendezett viszonyban hagyta hátra. A kérdéses pénzüsszegek és értékpapírok elűntésére vonatkozó vádak eszerint hasonlóképp alaptalanok. Mindezek alapján az ügyesség a vád képviselőt egyik irányban sem vállalja el.

Pásmány Dénes volt országgyűlési képviselő, aki annak idején mint békiőt lépett föl a báró *Vay* Aladár és öccse közt kitört vizslá elismítására, a következő nyilatkozat közlésére kért föl bennünket:

Rövid külföldi utból visszaérve, meglepetéssel olvasom nevémet a báró *Vay* Dénes által kiadott újság-közleményben. Meglepetéssel azért, mert a tisztán kibékítés céljából tett látogatásom kapcsán nem vártam volna *Vay* Dénestől, hogy ezen lépésemet gyanuba vegye.

Mint az ősi *Vay*-családnak őszinte tisztelője, az itt szereplő két báró *Vay*nak pedig gyermekkori ismerőse, igazán megsgomorított az a testvérharc, mely *Aladár* és *Dénes* bárók között kiütött. Láttam *Aladár* bárót ezelőtt huszonöt évvel mint egy boldog milliommós boldog lért. Majd mintegy egy éve egy találkoztam vele, mint aki halványes korában szerény havi 200 forinttal kell hogy tengesse életét. Egész valóm mindig az elnyomottak és szűkölködők felé halott. Igen természetesen rokonszenvem *Aladár* báróhoz fordult, mert bíz neki szükségem volt üzletlen barátokra. Mint ilyen elkísértem őt *Pozsony*ba, hogy elvezzet leánya holttestét keressék segítek. S mivel meggyőződtem, hogy *Aladár* nem zárkózik el, még törvényes jogainak feloldozásával is, a barátságos kiegyenlítőstől, elmentem *Dénes* báróhoz, hogy a nagy katasztrófa hatása alatt kibékítem a két testvért. De siket föltekre találtam. Azzal az ízenettel jöttem vissza, hogy *Aladár* várja be leánya végrendelőnek publikálását!

Téved *Vay* Dénes, midőn azt mondja nyilatkozataiban, hogy én neki konkrét ajánlatot tettem. Erre nekem semmiféle megbízásom nem volt. Sőt határozottan kijelentettem neki, hogy én a kiegyezés részleteit felett tárgyalásokba nem bocsátkozhatom, az én céloim egyedül a kibékítést elvileg elfogadnám, a többi a *Pozsony*ban jelenlévő *Aladár* és az ő jogi meghatalmazottjának a dolga. *Dénes* bárótól szívesen váltam el, részemről azzal a bizottsággal, hogy bármikor hajlandó vagyok a kibékülés eszköze lenni, de a perpatvarban részt nem veszek.

Most hogy ismeretes, hogy a baronessze végrendelőte formailag nem áll meg, hogy az ab intestado örökös csak az atya lehet — mindkét *Vay*nak érdeke a perek békés és mielőbbi befejezése. Ezt óhajtom ma is. Ad a Isten, hogy a testvérgyilkolásnak hamar vége szakadjon.

Budapest, 1903. március 16.

Pásmány Dénes s. k.

— **Szerencsétlenség az Elbén.** *Boedenbach*ból távirtozzák, hogy az Elbén szombat délután nagy szerencsétlenség történt. Három matróz egy szénél megrakodott hajóról a vízbe bukkott. Kettő odaveszett s egy megmenekült.

— **Zendülő olgány-tábor.** A nagyváradi rendőrség el akarja iogni *Varga* Samu betörő olgányt. Az egész olgány-tábor, ideképp az asszonyok, megámadtak az eljáró *Pataky* fogalmazót, ki veszedelmese helyzetben volt. A rendőrök revolverből lötek mire a olgányok elszaladtak. *Vargát* megkötözve vitték be a rendőrségre.

— **Halálos fenytés.** *Bambergből* távirtozzák: *Koch*nak, a német birodalmi bank elnökének két fiát, akik néhány nap óta *Bambergben* üdúnek, házi tanítók olyan kegyetlenül fenytette meg, hogy az idősebbik fiu, aki tizenöt éves, belehalt a bántalmazásba. A házitanítót a rendőrség letartóztatta a boldogtalan fiu holttestét pedig *Berlinbe* küldték felboncolás végett.

— **A Pincér-Egyesület ünnepe.** A *Magyar Országos Pincér-Egyesület* saját helyiségében (*Andrássy-út* 25. I. emelet) március 24-ikén megnyitó-ünnepélye után jótekönyvelő táncost rendez. Az ünnepélyes megnyitásnak a sorrendje: *Melegítő-beszéd*, *tartja Széts* Lajos elnök. *Himnusz*, *Erkel* *Ferenctől*, előadja a polgári dalkör. Ünnepi beszéd, *tartja Hoek* *János* országgyűlési képviselő. Az egyesület órájának ismeretése, elmondja *Kalmár* *Pábian* titkár. *Zárszó*, *tartja Kaszás* *Lajos* alelnök. Szózat. Fél 6 órakor lesz a körhelyiség és az elhelyezési szakosztály megtekintése. 6 órakor lunch a dalárdá közreműködésével. 9 órakor tánc az egyesület helyiségében.

— **Aki szuronyok közt nem beszél.** Szombathelyen vasárnap népgyűlést tartottak a szocialisták nagy községség részvételével. A szóznoki emelvényén a rendőrkapitány rendőrfőket és ocsendőröket helyezett el. Az egyik szóznok kijelentette, hogy szuronyok között nem beszél, mire a népgyűlést feloszlatták.

— **Kiderített gyilkosság.** Három évvel ezelőtt az aradmegyei milován erdőben megcsontkított testtel halva találtak *Onocz* *Péter* kincstári erdőőr. Azóta hiába nyomozták a tetteseket, míg végre a tettesek egyike 15 cinkostársát jelöltette. A tettesek, akik mind aranyági lakosok, bűnüket beismerték.

— **Ésüvét Rómában és Konstantinápolyban.** A Menetjegyiroda hűsvégi társasutásai iránt széles körben nagy érdeklődés mutatkozik, ami főképpen az olcsó részvételi áraknak tudható be. Ugyanis a gyorsvonat II-ik osztályában teljes elsőrendű ellátással és kalauzózással együtt 100 forint a részvételi ára, akár Rómába, akár Konstantinápolyba. Az I. osztály ehhez aránytalanul valamivel drágább. A társaság Konstantinápolyba április 4-én, Olaszországba április 9-én indul Budapestről. A Konstantinápolyba utazóknak utlevélre is szükségük van, amelynek megszerzésében a menetjegyiroda készséggel segít. A kiránduló társaságot a menetjegyiroda egy-egy főtisztviselője kíséri el utjában, aki gondoskodik arról, hogy a látóvalók és szórakozások programja minél változatosabb legyen. Déien és Keleten a tavasz éppen áprisiában van teljes virágzásában és bizonyára rendkívül kellemes utjuk lesz azoknak, akik az érdekes kirándulásban résztvesznek.

(x) *Kriegner*-féle akácia szappan 1 K.

Az állandó nulla.

— Jelenet. —

... Közéjük tűt büszkén-szerényen
Egy úr, ki sakk-babért keres,
És sakk-sakkot keményen
Moreau, a bátor ezredes.
(Egy verses krónikából.)

A kibic: Ezredes ur!

Moreau: Nos, mi az?

A kibic: Nézze, ezredes ur. Ma megint kitűgessztették a sakkverseny eredményét. Ime: *Tarrasch* 18½, *Maróczy* 17½, *Pillsbury* 16½, *Schlechter* és *Teichmann* 15½, *Marco* 14, *Mieses* 13, *Wolf* 12½, *Marshall* 12, *Taubenhaus* 10, *Mason* 9½, *Albin* 7½, *Reggio* 6 és *Moreau* 0. Ez a *Moreau*, ez ön. Es ez a nulla, ez az öné.

Moreau: Tűrelem, tűrelem. A világot is hat nap alatt teremtetted az isten.

A kibic: De kedves *Moreau* ur, én már helek óta fölök ön mögött és önt egyik szégyen a másik után éri.

Moreau: Ugyan, ugyan!

A kibic: Csak ne méltatlankodjék. Önt mindennap megveri valaki. Ön még soha nem győzött le senkit. Ön egy... egy...

Moreau: De uram!

A kibic: Ön egy egyoldalú versenyző!

Moreau: De uram!

A kibic: Ön nem üt vissza senkit! Ön olyan, mint a pofozómajom a Városligetben, akit mindenki pofonút, de aki mindenkire hálásan röhög ezért.

Moreau: Kibic ur...

A kibic (tízszel): Ne vágjon közbe! Én se szólok, amikor önnek kibicelek. Ön a legrémesebb huzásokat csinálja egyre-másra. Ön rochirozik, amikor nem kellene, ön lögrük, mikor a futárral kellene lépnie, ön olyan sakkokat ad, hogy az ember elszédül ennyi butaság láttára, s végül ön olyan sakk-mattokat kap, melyekről a kőtő teljes joggal jegyzi meg:

... Hogy asztaltól sirva ment el

Mindenki s néma tisztelettel

Emelt előtte kalapot.

Ön...

Moreau: Elég volt. Nem elég baj nekem, hogy mindennap meghurolják a nevemet az egész világ minden újságjában? Hogy széles e világon mindenütt látják az én állandó nullámat?

A kibic: Én mondom magának valamit, *Moreau* ur. Én ezennel bejelentem, hogy többé nem kibicelek önnek.

Moreau (rémülten): Hogyan... ön elhagy?...

A kibic: El. Isten áldja meg! (Távozik.)

Moreau (megtorlén): Ez a legsúlyosabb csapás...

a világszűnyent még csak elbírom valahogyan... de hogy a kibicem is elhagy...

(Sírva borul az asztalra.)

—o—

FŐVÁROS

(*) A Szent-István templom orgonája. A székes fővárosi közgyűlése a Lipótváros Szent-István templom orgonájának az elkészítésével, 39,200 korona költséggel, Angster József és fiai pécsi orgonagyáros céget bízta meg. Ezt a határozatot az osztrák Rieger cég megfélembre azonban a belügyminiszter a közgyűlés határozatát helybenhagyta s erről ma értesítette a fővárosi hatóságot. A miniszter a leiratában ki/jéti, hogy a közgyűlés határozatát helyben kellett hagynia, mert az árjelítés föltételeiben benne van, hogy a beérkező ajánlatok közt a fővárosi hatósága — az olesobb ajánlat mellőzésével is — szabadon vászthat; továbbá a főbbeköz cég nem igazolja azt, hogy az Angster-cég az orgona elkészítésére képes nem volna, az az 1830 k. különbízlet pedig, amelylyel a nyertes cég drágább, a mű árához viszonyítva csekély. De különösen tekintetbe kell venni azt, hogy a fővárosi közgyűlésének a határozata a hazai ipar pártolását tartotta szem előtt s ezt a miniszter éppen nem kifogásolhatta.

(*) A pénzügyminiszter utalványja. A pénzügyminiszter a fővárosnak a fogasztási- és italdó eménn 148,880 koronát állapított meg az 1902. évre s ebből az előlegek levonása után 52,580 koronát most kiutalványozott. Egyuttal elismerte a pénzügyminiszter a fővárosnak az 1903. évre szóló jogosultságát is és erre előlegképp 96,000 koronát utalványozott.

SZÍNHÁZ, ZENE

Pro libertate. *)

Midőn fölöttünk elborult az égbolt,
Kigyúlt egy csillag — nem lesz soha mása! —
Jós próféta kiolvasták belőle:
Megszületett a nemzet Messiása!

S zarándokolva jártak búcsójához
— Nem királyok — elárult nemzetek,
Testvér-rabszolgák, kiket éjben élni
Kárhözottat siralmak végeztek.

És évről-évre nőtt a glóriája,
Besugározva a sötét eget.
De hogy végre a nap is felragyogjon,
Elűzte róla hát a fellegel!

Az volt a harc! A sötétség s pokollal,
Ádáz tusa, fenségsé diadal!
A győzelmekből elég volt a kezdet
S egyszerre már is derengeni kezdett!

Am folyt a harc, — s amikor azt izente,
Hogy elfogyott, elhullt a regmentje:
Csatára szállt agg, ifjú, — bárba félhőtt,
S kaszárt ragadt, akinek kardja nem volt!

És a rozsdás vas, aratva a rendet,
Mind jobban-jobban tündökölni kezdett!
S hogy a vértől homályosult a szablay,
Beragyogta a szent Szabadság napja!...

... De jött Világos s Arad Golgo-hája...
Reánk szakadt a zsarnokság igája...
Te száműzve: apátlan árva lettünk,
És visszanyerve: végképp elvesztettünk!...

Nem foly többé a könnynek olyan árja,
Mint Ered sirt el nemzetek, az árva
Nem lesz oly gyász, mert nem lesz oly halott,
Minőt a sors Benned nekünk adott!...

Atyánk, ki ott állsz Isten trónja mellett,
Órizz, hogyha már meghódolunk kellett!
A Te népednek végezte: alázat,
Bár szíve tőle vérzik, forrong, lázad!

Lásd, szoborban sem állhat itt emléked!
— De tartósbat emelt szívének néped,
Mint a kohóknak érci ontásának,
Mint márványföldje egész Kárrának!

Oh bízz e népben! — mely, bár nem a régi,
De ha még egyszer izenhetnél néki:
Elmenne mind, mint akkor sikra szállott
S végképp kivinná a szent Szabadságot!

Balla Miklós.

*) A Vígsház március 15-iki előadása előtt csavalt a 626 Lajos.

**** Az Órnagy ur.** Ma került színre *hetvenésszer* a Vígsházban Mars és Kéroul kitűnő bohózata, az Órnagy ur. A darab fő női szerepének, Paulettenek kreálója, Varsányi Irén hirtelen megbetegedett, s szerepét Fábán Kornélia, a színház kiváló tehetségű fiatal tagja játszotta el. A közönség zajos tapsokkal honorálta az új Paulette egyszerű, kedves játékát. Kedvelt szerepeikben Nikó Lina, Hegedűs, Fenyvesi, Góth és a többiek ismert művészetükkel játszottak.

**** Vígsház.** A Vígsházban holnap, kedden a *Kéz kezlet* mos, Heeczer Ferenc bohózata kerül színre. Ez lesz a népszerű udonság tizenkilencedik előadása. A *Mici hercegnő*, Feydeau legújabb darabja, amelynek pénteken, e hó 20-án lesz a bemutatója, jóformán az egész színházot foglalkoztatja. A címszerepét Varsányi Irén fogja kreálni, aki az Osztrák Mici szerepében is nagy sikert ért el. Mici hercegnő már nem énekel, de táncol. Természetesen azt a táncot lejt, amely rohamosan meghódította Páris, a *cake-walkot*, amely bizonyára nálunk is nagy népszerűsége számíthat.

**** Hírek a Magyar Színházról.** A Magyar Színház műsora a héten a következőképp változik: holnap, kedden: *A sötét kamra* című énekes bohóság kerül színre *harminchétszer*, a nő főszerepben *Szelestey* Elzával. A darabban, amely a szezon elején a benne előforduló hatásos táncokkal és énekekkel nagy sikert aratott, főllép *Boross* Endre is, négyhónapos kesszadarabja, a *Lotti eredei* kerül színre, *csütörtökön* pedig *A bajusz*, pénteken a *B. A. L. E. K.* kerül színre, *szombaton* a *Ninis*, *vasárnap este* A *postásfiú* és *hugát* adják. — A Magyar Színház legközelebbi udonsága *Sziklai* Kornél *Napoleon* című énekesjátéka lesz a nő főszerepben *Pálmay* Ilkával. A *Napoleon* zenéjének egy része *Gayne* műve, s a francia zeneszerző *Csepürágók* operettjéből való. *Sziklai* Kornél a francia szerző engedelmével használta föl ezt a muzsikát, amelyet néhány kompozíciójával egészített ki teljes operett-zenével. *Napoleont* *Ráthonyi* Akos fogja játszani. Az udonság bemutatója a jövő héten lesz.

**** Hangverseny és felolvasás.** A Magyarországi Kereskedelmi Utazók Egyesületében szombaton sikerült hangverseny volt. A programot *Engel* Valéria nyitotta meg *Liszt* Rapszódájával, amelyet briliáns technikával adott elő. *Molnár* Ferencet, aki ezután a felolvasásaihoz lépett, hogy szellemes ötletekben és fordulatosban gazdag csevegésével gyönyörködtesse hallgatóit, tündető tapssal fogadta a közönség. Zajos ovációkban volt része *Sopronyi* Henriknek, a *Nemzeti Zene* tanárának, aki a tőle megszokott virtuozitással játszotta *Wieniavsky* Legendáját, majd — mikor valóóságos tapsvihart szőlította vissza a dobogóra — *Nachéz* *Cigányalait*. *Medgyaszay* Vilma néhány költeményt szavalt el ezután. Neki is hőven kijutott a tapból. *Róza* Sándor szépen előadott népdalait és *Kovács* Mihály kacagatót kuplálta alig tudott betelni a közönség. A hangversenyi társasvácsora és tánc követte.

**** Popper külföldi hangversenye.** *Popper* Dávid florenai nagy sikere után Rómában adott egy hangversenyt, a birnves *Academia Santa Cecilia* meghívásának engedve. Itt is rendkívül módon ünnepezték a nagy művészt. Tiszteletre fényes közönség gyűlt össze, melynek soraiban ott volt a mecklenburgi nagyhercegnő, a szász-weimri hercegnő s *Patii* Adeina. A római Tribuna következőképpen emlékezik meg *Popper*ről: „A nagy mesterben a technika legmagasabb foka, az érzés mélyisége és az invenció leírhatatlan bájos vonása csodálatos módon egyesül. Az *Avanti* című lap a cello fejedelmének nevezi. *Popper* holnap tér vissza Budapestre hogy a zene-akadémia ismét átvégye a gondnoka-taszak felsőbb osztályainak vezetését.

**** A miskolci színházi bizottság a következő nyilatkozat közzétételére kéri fel bennünket:**

Azon tudósítás, amely a színészek közgyűléséről egy fővárosi lap basájain napvilágot látott, midőn a Szalkay-ügyet szőlőzteti, színházi bizottságunk eljárásáról s bizottsági tagjaink viselkedéséről oly gyanúsításokat tesz közzé, melyek a valósággal határozottan ellenkeznek. A színházi bizottság nálunk évek óta társadalmi uton fenntartja és segívezi a színészeket, emeli annak tekintélyt, óvja erkölcsét és hogy ezen bizottságnak bármely tagja visszaélve állásával, a női tisztaság és becsület ellen intézett volna merényletet, megkárosította volna az igazgatót vagy pressiót gyakorolt volna vele szemben, a színházi bizottság, illetve tagjainak tisztessége ellen intézett ezen támadást mint alávaló rágalmakat a leghatározottabban visszautasítuk. Mi nem ismerjük a tárgyalás hiteles lefolyását és a vizsgálat anyagát, nem tudjuk, hogy a tényállás előadása a tudósító által mennyire van kiszinezve, vagy elerdítve. De nehogy ily körülmények által a nagyközönség ítéllete felőlünk megtévesztessék, vagy különben egészséges állapotaink romlottakul tüntetessenek fel, kötelességünk a legerélyesebben felmelni tiltakozó szavunkat annak kiemelésével, hogy határozottan kikérjük, miszerint Szalkay Lajos sokféleképpen megítélhető ügye és ténye bizottságunk bármely tagjának tényeivel okbeli kapcsolatba hozassék. A megterülő lépések megtétele iránt egyébként intézkedünk. *Miskolc*, 1903. március 15. A miskolci színházi bizottság: dr. *Tarnay* Gyula *Horváth* Lajos, *Soltész* Nagy Kálmán *Radványi* István, *Bulyosvsky* Gusztáv, *Barthányi* Gyula, *Lichtenstein* László, *Fuhrmann* Gyula, *Szombathy* László.

TUDOMÁNY, IRODALOM

O A Magyar Tudományos Akadémia III. ülése
tálya ma délután *Than* Károly elnökléte alatt ülésel tartott. Elsőbben *Than* Károly mutatta be doigozatát a *szépmónosulfdíró*.

Ez előadásának alkalmul tulajdonképpen egy másik doigozat szolgált, amelyet *Thomsen* tanár legutóbbi teit közzé, hirdetőven egy új gáz fölledezését. Ezt az új gáz azonban *Than* is megtele ma 1901. januárban s ugyanakkor egy lepecsételt levélben, amelyet az Akadémiának nyujtoit be, fenntartotta az elsőbbség jogát. Ezt a két évvel ezelőt lepecsételt levelet ma *Szily* Kálmán főtitkár föl is bontotta, igazolván *Than* Károly állításait. *Than* ismertette ma azt az eljárását is, amely az új gáz fejlesztéséhez vezet. — Ezután dr. *Onodi* Adolf egyetem tanár az *orr melléküregeinek viszonya a látóideghez* című munkáját mutatta be. *Onodi* az orrból folyóan fellépő látóideg-bántalmak kérdését tanulmányozta és azon általános nözettel szemben, hogy a látóideg megbetegedése az ugynevezett ikbőböl állana összefüggésben, azt találta, hogy számos esetben az ikből a látóideggel semminemű szorosabb viszonyban nem áll, hanem az ugynevezett leghatóságost rostasajtel, mely a látóideget körülveszi. Husz esetben *Onodi* hatszor találta ez utóbbi viszonyt mind-egyik oldalán, kilencszer csak az egyik oldalán. Vizsgálatai mutatják, hogy a leghatóságost rostasajtel szoros viszonya a látóideghez gyakorik és ezzel klinikai fontosságot nyer oly látási zavarnak, melyek az orrrege hátsó részében fellépő bántalmaktól vannak feltételezve. *Onodi* fontos eredményeit nyolc termézetűi lényképvételével demonstrálta. — Végül *Horváth* Géza r. tag mutatta be *Ráts* Istvánnak, az állatorvosi főiskola tanárának doigozatát a *metélyedő fergek egy új neméről*, ajánlván a munkátnak az Akadémia értesítőjébe való felvételét, ambe az osztály bozzá is járult.

EGYESÜLETEK

(**Demokrata Játékony Nő-Egyesület**) Budapest fővárosi nemesszivű hölgyei tegnap délután a Royal-szállóban jól látogatott ülésel tartottak, hogy megalakítsák a *Demokrata Játékony Nő-Egyesület*et. Az alakuló ülésen dr. *Oldás* Gyula, *Weisz* F. Mórné és dr. *Glück* Józsefné elnökök. Az alakuló közgyűlés egyhangulag elfogadta az előadó által tervezett alapszabályokat, amelynek értelmében az új egyesület a játékoság minden ágát fel fogja ölelni. Majd megválasztották a tisztvisart: Elnöknő: *Hentler* Lajosné. Ugyezelő elnök: *Horn* István. Alelnökök: Dr. *Bródy* Lajosné, dr. *Somogyi* Lajosné, *Weisz* F. Mórné, dr. *Glück* Józsefné. Titkárok: *Mezei* Jenő, *Pénztárnok*: Dr. *Schmidt* László, *Ellenőr*: *Diez* Miksa, *Jegyző*: *Friedrich* Ferenc. Ügyész: Dr. *Pánczai* Sándor. Igazgatók: Dr. *Benedit* M.-né, dr. *Freund* L.-né, *Friedrich* F.-né, *Geiger* B.-né, dr. *Glück* J.-né, *Glück* J.-né, *Grünht* J.-né, *Horn* L.-né, *Moser* S.-né, *Rothschild* M.-né. Választottak még egy hattagú számvizsgáló-bizottságot és 60 tagból álló választmányt. Az új egyesület legközelebb megkezdí működését.

(**A fővárosi szegény gyermek-egylet**) elnöksége pompásan sikerült hazafias jellegű háziestélyi rendezett tegnap, akácia-utcai intézetének dísztermében. A nagyszámú előkelő közönség, mely a természet zsuolóság megföltötte, sokat tapsolt a sikerült hangverseny közreműködőinek; *Fóti* Fridának *Renner* Erzsikeknek, *Dósi* Nusinak, *Palotai* Gyulának, akik énekekkel arattak nagy sikert. *Maller* Imrénének, *Neményi* Ilonának és *Szentirmay* Elemérnek, akik kiváló begedüljüket ért el nagy hatást. A hangversenyi tánc követte, amely a legjobb kedélyhangulatban reggelig tartott.

(**Az Erzsébetvárosi Demokrata Kör**) játékosági hölgybizottsága dr. *Bródy* Lajosné elnökléte alatt tegnap tartotta érzáro ülésel. *Mezei* titkár jelentéséből kitűnt, hogy a bizottság játékoságát a lefolyt télen 173,227 esetben vették igénybe. A bizottság a jelentkezőknek az ingyen levesen kívül pénzt, ruhát és sznet osztott. A zárszámadást mely 1014 k. telessleggel zárul, a bizottság egyhangulag tudomásul vette.

(**Az Iszakosság ellen.**) Az *Országos Közegzségi Egyesület* ma este látogatót ülésel tartott, amelyen egy bizottságot választottak az iskakosság tanulmányozására. A bizottság elnöke *Schwarzer* Utó udvari tanácsos, titkára pedig dr. *Stein* Fülöp lett. Az ülés megbízta a bizottságot hogy ügyrendét dolgozzon ki és a jövő bizottsági ülésre tegyen előterjesztést aziránt, hogyan lehetne erőlyesen fellépni az iskakosság terjedése ellen.

SPORT

***. A Szemere Miklós-féle céllövő- és kardvívó-verseny.** A B. E. A. C. rendező-bizottsága hivatalos helyiségét a mai nap a Pannónia-szállóba tette át. Mindenemű tudakozódás, mely a május hónap tartandó nemzetközi céllövő- és kardvívó-verseny ügyében történik ide intézendő, a Budapesti Egyetemi Athletikai Club Szemere-verseny rendezősége címére (Budapest, Pannónia-szálló).

***. Uj garda.** *Geist* Gáspár eladta *Boros* Jenőnek híres Berdy-lovát, a Tárnok, 40,000 koronáért. Beregyöly tavalyi legyőzője ennek folytán az amerikai *Byrnes* trainer istállójába került.

KÖZGAZDASÁG

A Jelzálog-Hitelbank közgyűlése.

Budapest, március 16.

A Magyar Jelzálog-Hitelbank ma déli 12 órakor tartotta madarasi Beck Nándor udvari tanácsos elnöke vezérgazgató elnöklése mellett évi közgyűlést, amelyen 65,799 részvény 3279 szavazattal volt képviselve. A közgyűlésen résztvettek az intézet francia igazgatósági tagjai, Dorizon Lajos, a Societé Generale és Thors J. Henrik, a Banque de Paris et du Pays-Bas igazgatója is.

Elnök a jegyzőkönyv vezetésére dr. Neumann Miksa titkárt, hitelesítésére pedig Szende Lajos és Altshul Artur részvényeseket kérte fel.

Az igazgatóság jelentése, amelyet a közgyűlés felolvasottnak tekintett, a következőképp hangzik:

A lefolyt évben beérkezett folyamodványokban kért zálogkölesönök összege 89,789,650 K. Előző évekből ez évre maradt kérvényekben kért kölesönök összege 13,635,500 K., összesen 103,418,550 K. Engedélyezett 1902-ben 61,645,000 K.; elutasított és a felek visszahívása folytán megszünt 37,513,650 K., az 1903. évre áthozott 14,259,900 K. Az 1902. évben folyósított záloglevél-kölesönök összege 32,634,400 K. Az 1902. évi december 31-én fennálló kölesönök összege: 284,181,418 K. beszerített 1,163,493 kataszteri hold földbirtokra folyósított 129,862,900 K., 131,577,201 K. beszerített 1013 bérházra folyósított 59,939,500 K., 415,748,619 K. beszerített ingatlanokra összesen folyósított 189,862,400 K. Ezen beszerítésekben nem foglaltatik belsőlegyek-, épületek és egyéb tartozásokból álló mellékjelzálogaink 14,784,161 K. értéke. Az összes kb. csúszókból esik földbirtokokra 68,42%, bérházakra pedig 31,58%. Záloglevél-kölesönök 1902. december 31-én 174,629,908 K.-ra rugó egyenlege a fedezetül lekötött ingatlanok 415,753,619 K.-nyi beszerítésknek 42,02% át teszi ki. A jelzálog levél-kötött földbirtok kat. holdankénti átlagos beszerítése 244 K. és átlagos kölesütherbe 111 K.

A bank fennállása óta 19,2. december 31-ikéig folyóvá tett záloglevél-kölesönök összege 278,669,100 K.; az ezek alapján ugyanezzel kibocsátott záloglevelek összege 278,669,100 K.; ezekből kirosszoltatott és visszafizetett 102,058,900 K., tehát forgalomban maradt 1902. december 31-én 176,610,200 K.

Az 1902. évben folyósított köleségi kölesönök összege 23,211,193 K.; a bank fennállása óta folyósított köleségi kölesönök összege 263,783,667 K.; összes törlesztések és visszafizetések 46,880,518 K. Az 1902. december 31-én fennálló köleségi kölesönök 221,903,148 K.

A kolozsvári expozitúra által lefolyt évben be-terjesztett 86 folyamodványban kért záloglevél-kölesönök összege 2,022,700 K. Az expozitúra fennállása óta 1902. december 31-éig tényleg folyóvá tett kölesönök összege 12,100,500 K. Ezen tételek a záloglevél-kölesönök kimutatott összegében már bennfoglaltaknak.

Mint a fenti szám adatok mutatják, intézetünk tevékenysége az elmúlt évben úgy a jelzálog-, mint a köleségi-kölesönüzletre nagy méreteket mozgott. Igen kedvezően alakultak összes cimeleink — úgy a

záloglevél-, mint a köleségi köleszők és a 3%-os nyeresémmények elhelyezési viszonyai is; különböző kibocsátmányainkból az év folyamán több, mint 60 millió korona összeget — az intézet fennállása óta elért legnagyobb tételek helyezettünk el.

A „Jutalékok a jelzálog- és köleségi kölesönüzletből és nyereségek eladott zálogleveleken, köleségi köleszőkön és nyeresémmény-könyvekben, s b” számlája a tavalyi eredményhez képest főként a tetemesen magasabb forgalom következtében jelentékeny emelkedést tüntet fel, míg a kamat-számla az uralkodó kamatlábviszonyok folytán mérsékelt csökkenést mutat.

A biztosítók-alapokban és a bank társaságban lévő értékpapírok a beszerzési áron, illetve jóval az 1902. december 31-iki árfolyamérték alatt vétettek fel a mérlegbe.

A Magyar Agrár- és Járadekbank r.-t. a múlt évben szintén nagyobb eredményt ért el és gond-
dal ápolta, széleskörű belső és külföldi összekötéseit továbbra is fokozódó fejlődését biztosítja. Részt vettek az elmúlt év folyamán a 77,000,000 K. helyi-erdők bosznia-hercegovinai tartományai vasúti kölesön kibocsátási műveleteken és az ebből származó nyereséget jelen mérlegünkben számoljuk el. Az 1902. évi magyar konverzióban való részesedéseinkből eredő haszon a folyó évrnek tartatik fenn.

A Székelyföld ingatlan-hitelének immár égetően sürős rendezésében való részvétel végett a múlt év tavaszán Sepsitörvénygyörgy képviselőtől állítottunk fel, amelyeket azonban az ezen ügygyel kapcsolatos nagyfontosságú országos érdek mindenképpen indokol. A képviselőség működése a várakozásoknak megfelel; a számszerű adatokat a legközelebbi közgyűlésnek lesz szerencsénk előterjeszteni.

A jelzálog- és köleségi kölesönök perles alatt álló részleltárlékai 1902. december 31-én 2,195,522 K.-t. tettek.

Azon ingatlanok számlája, amelyek végrehajtás utján jutottak a bank birtokába, 2,486,403 K.-val zárul.

A kimutatott tiszta nyereség az 1901-ről áthozott 721,472,89 K.-val együttlétt 651,710,25 K.-t. Ebből az alapszámokból 68. 8%-a értelmében levonván 6% kamatot, aranyban 20,000,000 forinttal befizetett alapléte után = 1,000,000 forint aranyban = 2,500,000 frank, 95-55 K. számítva 2,358,750 K., marad 4,162,960-25 korona.

Indítványozzuk, hogy a fentebbi 721,472,89 K. áthozottnyereség-levonása után fennmaradó 3,441,487 33 K. összegből az igazgatóság részére jutalékkul 10% = 344,148-74 K. fordítsassék és a fennmaradt 3,518,311-51 K. összegből 5-4% aranyban 20,000,000 forint után = 1,800,000 iri aranyban = 2,700,000 frank 95-55 K. számítva, még kiosztassék 2,579,850 K.; marad 1,238,961-51 K. Az 1902-iki osztalék e szerint 10-4%-nak felel meg aranyban és van szerencsénk azon indítvánnyal járulni a t. közgyűlés elé, hogy a forgalomban lévő 200,000 darab teljesen befizetett részvény után egyenként 26 franknyi osztalék a jolyó évi július 1-én esedékes 5. számú szelvény beszerzésiára ellenében és pedig már f. évi április 1-én kifizetessék; az azután rendelkezésre álló 1,238,961-51 K.-ból 100,000 K. az intézeti házban eszközözt beruházások leírására, 300,000 K. a külön tartalék-alap javadalmazására, 30,000 K. az intézeti tisztviselők és szolgák nyugdíjintézetének javadalmazására, 45,000 K. pedig az Intézet tisztviselők és szolgák kü-

lön jutalmazására fordítsassék és a fennmaradó 763,961 K. 51 f. uj számlára átvitessék.

A jelentés végül előterjesztést tesz az alapszámok 11. és 13. §§-ának szöveg módosításáról, amely az 1903. március 31-iki közgyűlés azon határozata folytán vált szükségessé, amely szerint a záloglevelek biztosító alapjának 8 millió koronáról 10 millió koronára s a köleségi köleszők biztosító-alapjának 10 millió koronáról 12 millió koronára való felemelést az igazgatóság keresztülítve s az erre vonatkozó bejelentést a budapesti kir. kereskedelmi és váltótervezészek tudomásul vette.

Elnök helyesléssel fogadta a közgyűlés Matuska István felügyelő-bizottsági tagnak a felügyelő-bizottság nevében tett azt a kijelentését, hogy a Magyar Jelzáloghitelbank ügyvitele a lefolyt évben is azon szilárd üzleti elvek alapján történt, amelyeket ez az intézet körültekintő cádatudás és gondos vezetés keretében eddigéig is mindig követett.

A közgyűlés egyhangu helyesléssel elfogadta úgy az igazgatóság, mint a felügyelő-bizottság jelentését, továbbá az igazgatóságnak a tiszta nyereség hovatördítására vonatkozólag tett azon indítványát, hogy a forgalomban lévő 200,000 darab teljesen befizetett részvény után egyenként 23 franknyi osztalék, a jolyó évi július 1-én esedékes 5. számú szelvény beszerzésiára ellenében és pedig már jolyó év április 1-én kifizetessék és az ezután rendelkezésre álló 1,238,961 K.-ból 100,000 K. az intézeti házban eszközözt beruházások leírására, 300,000 K. a külön tartalék-alap javadalmazására, 70,000 K. az intézeti tisztviselők és szolgák nyugdíj-intézetének javadalmazására, 45,000 K. pedig az intézeti tisztviselők és szolgák külön jutalmazására fordítsassék és a fennmaradó 730,961 K. uj számlára átvitessék.

A közgyűlés ezután az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak az 1902. évre az alapszámok szerül felmentvényt egyhangulag megadta, szintúgy egyhangulag elfogadta az alapszámok 11. és 13. §-ának módosítását, mely a záloglevelek és köleségi köleszők biztosító-alapjainak 10, illetve 12 millió koronára való felemelést tünteti ki.

A napirend után dr. Brachfeld Lajos részvényes emelt szót s a fényes üzleti eredményre hivatkozva, örömmel konstatalja az intézet nagyarányu fejlődését, mely az elmúlt évben legmagasabb fokát érte el s amelyet az ilyen nagy tőkeerőjű intézetnél leginkább érezhető általános kamalládepresszió sem csökkenthetett. Ennek a fényes eredménynek bizonyosságára felhozza, hogy az 1902. évben valószínűtlen 56 millió kölesönök és a 60 millió meghaladó címeteladás az intézet fennállása óta elért legnagyobb tételeket jelentik és hogy a most 410 millió koronára emelkedett összkölesönállomány a monarchia összes intézetéit közt a legnagyobb. Ilyen fényes üzleti eredmény mellett a részvényesek nem tehetnek egyebet, mint hogy úgy madarasi Beck Nándor elnökürránt, aki nem lankadó erélyvel, sikerről-sikerre vezet az intézet minden akcióját és fényesebbnél-fényesebb eredményeket mutat fel, valamint az egész igazgatóság és a felügyelő-bizottság, nemkülömben az intézet buzgó tisztikara iránt háas elismerésüköz az igaz köszönet kifejezését csatolják.

REGÉNY

AZ UJ MAGDOLNA

— REGÉNY —

Irta: WILKIE COLLINS

(42)

— A rendőrségre? — ismétlé Mercy. — Mire való ez?

— Hogyan kérdezheti még? — kérdé Horace ingerülten. — Temészetesen csak azért, hogy rendőri felügyelet alatt legyen.

— Tehát börtönbe fogják vetni?
— Nem oda, hanem az örültekházába viszik.

Mercy újra Julianhoz fordult. De ezuttal iszonyat és meglepetés volt olvasható vonásain.

— Oh, — mondá neki, — ez nem lehet; Horace bizonyára téved?

Julian Horacet engedte válaszolni. Minden gondolatával e nő vonásain csüngött, hogy a legesekélyebb mozdulata se kerülje el figyelmét. Mercy tehát kénytelen volt újra Horacet megkérdezni:

— Csak nem egy valóságos tébolydát ért ön?

— Igen, azt értek — viszonzá amaz. — Talán előbb kényszer munkára itéltek és később beviszik az örültekházába. Egyébként nem látom be, mi meglepőt talál ön ezen? Hiszen ön maga mondta a szemébe, hogy örült. Szent Isten! Hiszen ön hirtelen egészen elspádt! Mi baja?

Mercy harmadszor is Julianhoz fordult. Végre tisztában volt vele, hogy egy borzasztó elhatározás előtt áll; kettő közt volt csak választása: vagy a megkárosított nőt visszahelyezve látni az egyedül őt megillető jogokba, vagy bezárva az örültekházába; töle függött e nő sorsa! Ez a gondolat háborgott lelkeben. Végre készen volt elhatározása. Még mielőtt felnyitotta ajkát, Julian már olvasta

szemében jobb énjének gyözelmet. Ismét szelid fényben égtek e szemek; csakhogy még tisztábban, még világosabban, mint az előbb. Úgy tetszett, mintha tekintésére e szavakat mondaná a lelkiismeret, amelyet ő erősített meg, a lélek, amelyet ő mentett meg: többé ne kételkedj bennünk!

— Küldje el ezt az embert.
Igy szóló Mercy tiszta, határozott hangon, amely elhatott a szoba legtávolabbi zugáig — a rendőrtisztviselőre mutatva.

Julian titkos kétségirtása mondá neki, hogy számíthat testvéri részvételre, segítségére. A többiek néma meglepetéssel tekintettek reá. Grace fölemelkedett székerül; sőt a rendőrtisztviselő is felugrott. Lady Janet Horace felé közeledett, teljes mértékben oszta aggodalmát, majd erősen megértedta Mercy karját és fel akarta rázni vélt tespedéséből. De Mercy szilárd maradt; újra határozottan mondá:

— Küldje el azt az embert!
Lady Janet türelme elfogyott.

— Mi jut eszébe? — kérdé szigorúan. — Tudja-e azt is, hogy mit mond ezzel? Ide rendeltük azt az embert, hogy megöltalmazza őnt, hogy megöltalmazzon engemet; hogy végre megszabaduljunk e személy zaklatásaitól. Es most ragaszkodik ön ahhoz, sőt az én jelenlétemben, hogy elküldjék! Mit jelentens ez?

— Meg fogja tudni, lady Janet, egy félóra múlva meg fogja tudni. Nem ragaszkodom hozzá, de ismétlem alázatos kérésemet, hogy küldjék el azt az embert.

Julian félrement — követve nénje haragos tekintetétől — és így szóló a rendőrtisztviselőhöz: — Menjen vissza újra az állomásra és várja be ott további parancsaimat!

A rendőrtisztviselő titkos pillantása érinté Juliant és Mercyt. Épp úgy számított az utóbbi szépségét, mint a szőnyeg és a székek árát.

— Mindig ugyanaz! — gondolta magában. — Mindennek végső oka egy szép asszony, amely végül mégis keresztülviszi akarátát.

Aztán csizmájának elkerülhetlen nyirkosságával a ház urnövéhez lépett, meghajította magát előtte és egy kaján mosolylyal, amely elárulta, hogy mindarról, amit itt látott és hallott a legrosszabbat gondolja, eltűnt a könnytárszoba ajtaján át.

Lady Janet sokkal tapintatosabb volt, hogysem addig beszéljen, amíg a rendőrtisztviselő jelen volt. Mihelyt az eltávozott, Julianhoz fordult e szavakkal:

— Ön, ugy látszik, ismeri a titkot, amely e különös eljárást okozta? Így tehát önnek bizonyára megvan az oka rá, miért szegült ellene oly határozottan annak a tekintélynek, amelyet én házamban élvezek?

— Nem emlékszem, hogy valaha vétettem volna az őnt megillető tisztelet ellen, — válaszolt Julian. — Egyébként nemsokára meg fogja tudni, hogy most sem vétettem ellene.

Lady Janet a szoba másik részében álló Gracera tekintett. Ez feszülten figyelt minden szóra; érezte, hogy az utolsó pillanatok alatt az ő javára fordultak a dolgok.

— Talán új tervébe tartozik az is, — kérdé Juliantól — hogy ez a személy házamban maradjon?

Még a hatása alatt állt Grace annak a rémületnek, amely az előbb csaknem földre sújtotta. Juliant engedte maga helyett beszélni. De még mielőtt Julian szólhatott volna, Mercy gyorsan feléje ment és sutogta:

— Engedjen csak annyi időt, hogy irásban megtehessen vallomásomat; előszóval itt mindenké elött, nyakamon ez ékszerrel — a gyöngy-sorra mutatva — nem tudom megtenni.

Grace egy fenyegető pillantást vett rá és aztán hirtelen szólanul elfordult tőle.

Mercy most lady Janet kérdésére válaszolt. — Engedje meg neki, hogy még csak egy félóra hosszát maradhasson házamban. Addig meg fogja tudni, miért kértöm föl erre.

(Folytatása következik.)

Elnök a felhangzó lelkes éljenzés után megbotlott mondomt... közönetet az általánososan nyilvántult bizalomért és hangsúlyozta, hogy mint eddig, úgy ezután is, minden erejét az intézet felvirágztatására fogja szentelni.

A közgyűlés az elnök lelkes éljenzése közben éri véget.

Ipar és kereskedelem.

A Magyar Agrár- és Járadékbank Részvénytársaság ma délelőtt tartotta VII. évi rendes közgyűlését... Elnök a jegyzőkönyv vezetésével dr. Felner Frigyes titkárt bízta meg, a jegyzőkönyv hitelesítésére pedig báró Kemény Akos és Havas Emil részvényeseket kérte fel.

Ezután előterjesztésre került az igazgatóság jelentése, amely főbb részleteiben a következőképp hangzik: Az ország gazdasági viszonyaiban évek óta uralkodó pangás dacára az intézet összes üzletágainak jelentékeny fejlődésére és kedvezőbb üzleti eredményre lehet utalni, ami főleg annak tulajdonítható, hogy nagymértű és tartós kereslet állott be a befektetési értékek iránt, ami lehetővé tette, hogy a különböző címletekből a leolyt évben 26 millió koronát adott el a részvénytársaság, ami által tőkémek mobilizálását és üzletágaiban fokozottabb élénkséget sikerült biztosítani.

A jelzálog-kölcsönüzlet terén a múlt évinél lényegesen tevékenységesebb fejtett ki a részvénytársaság, amennyiben a leolyt évben a folyósított jelzálog-kölcsönök 8,535.996 K.-ra rogtak. Az összes kölcsönök 71,9%-a a földbirtokra, 28,2%-a bérházakra esik.

Az engedélyezett jelzálog-kölcsönök alapján további 3-5 millió K. névértékű záloglevél bocsátott ki, úgy hogy az év végén 23,500.000 K. záloglevél volt forgalomban.

Az elmúlt évben 852 kölcsönvevő részére 2.508.629 K. szőlőleltáji kölcsön engedélyeztetett. A 7589 fél részére eddig engedélyezett szőlőkölcsönök összessége 27.902.000 K. A fenti kölcsönök alapján az év végéig 22.600.000 K. n. é. 4%-os szőlőkötvényt bocsátott ki a részvénytársaság.

A társaság járadékjegyeiből az elmúlt évben 7.250.000 K.-t bocsátott ki és ezzel a leolyt év végéig kibocsátott járadékjegyek összege 26.760.000 K.-ra emelkedett.

A mezőgazdasági hitelegylet keretében elhelyezett követelések összege a részvénytársaság üzleti feladatai által teljesített megfelelő törlesztések folytán 548.700 koronára csökkent.

A váltószámítási üzlet forgalma, a megelőző évről összehasonlítva, további haladást mutat.

Váltótárcánk állománya 64,227.756 K. Összforgalom mellett az eszemben a múlt évi 59,819.750 koronával, az év végén 11,429.690 K. volt, míg a lombard-esziorgalom mellett az év végén 6,020.779 koronát képviselt.

Ámbar a kedvezőlen lejtett nem volt alkalmas a helyiértékű vasutak fejlődésére mégis jelenthetjük, hogy a bank tárcájában lévő helyiértékű vasúti értékek jövedelmezősége némi emelkedést mutat.

Az év folyamán szerződést kötöttünk a Zólyombrezói-Brezsnóbánya-Tiszolci helyiértékű vasutak Breznóbánya állomásától Vöröstőig vezetendő szárnyvonal kiépítésére iránt.

A társaságüzletek közül a Commission für Verkehrsanlagen in Wien 1900. évi kibocsátása 4%-os kölcsön, továbbá a 4 1/2%-os bosznia-hercegovinai tartományi kölcsön végleges lebonyolított nyert és az eredmény a jelen mérlegben van elszámolva.

A 4 1/2%-os magyar állami kötvények koncesszió-műveletről reánk eső nyereség a folyó évi mérlegben leendő elszámolásra van fenntartva.

Az előterjesztett mérleg szerint a tiszta nyereség 1.521.623 K. Javasoljuk, hogy ebből 1.200.000 K. vagysis 5% tehát részvényenként 20 K. osztalék fejében fizetessék ki, 34.381 K. mint alapszabályszerűleg megengedett legmagasabb javadalmazási hányad a tartalékalaphoz csatolassék. A külön tartalék számára 100.000 K., az intézeti tisztviselők és szolgák részére létesítendő nyugdíjalap javadalmazására 20.000 K. utalassék át, az ezután fennmaradó 150.125 K. pedig új számlára vitessék át.

A közgyűlés a jelentést jóváhagyólag tudomásul vette, a felmentvényt úgy az igazgatóságnak, mint a felügyelő-bizottságnak megadta és elhatározta, hogy az 1.521.623 K. tiszta nyereségből 1.200.000 korona, vagysis 5%, tehát részvényenként 20 K. fizetessék ki, és az ezen összegnek, valamint a múlt évről áthozott nyereségnek levonása után még fennmaradó 171.659-84 K. tiszta nyereségből 20%, vagyis 34,381-97 K., mint alapszabályszerűleg megengedett legmagasabb javadalmazási hányad a tartalékalaphoz csatolassék és az igazgatóság alapszabályszerű jutaléknak 17,165-98 K. összegben való levonása után még fennmaradó 270.125-90 K.-ból a külön tartalék ar számára 100.000 korona, az intézeti tisztviselők és szolgák részére létesítendő nyugdíjalap javadalmazására 20.000 K. utalassék át és az ezután fennmaradó 150.125-90 K. új számlára vitessék át.

A szelvények f. évi április hó 1-étől kezdve az intézet-pénztárára, a Magyar Jelzálog-Hitobanknál, a Magyar Leszámlító és Pénzváltóbanknál Budapesten, vagy az Union-Banknál Bécsben fizetnek ki.

Végül a közgyűlés Kun Akos, Tolnai Arnold, dr. Ullmann Pál és báró Kemény Akos (u) urakat 3 év tartamára a felügyelő-bizottság tagjaivá választotta. A közgyűlést követő igazgatósági ülésen ma-

drasi Beck Nándor elnök és Bujanovics Sándor elnökhelyettesé ujból megválasztották. Az ügyviteli igazgatóság Barta Arnold, madarasi Beck Nándor, Bujanovics Sándor és csetei Herzog Péter küldettek ki. Fabri Samu és dr. Schöber Béla igazgató-helyetteseknek az igazgatói cím adományoztatott.

A Ganz és Társa Vasöntő- és Gépgyár Részvénytársulat mai igazgatósági ülésén bemutatták az 1902. év zárszámát, amely 743.992 K. tiszta nyereséggel zárul, úgy, hogy a 251.371 K. nyereségát hozat bevonásával összesen 995.368 K. áll a részvényesek rendelkezésére. Az igazgatóság elhatározta, hogy az április 7-ére egybehívandó közgyűlést a leolyt évre 100 K. osztalék kifizetését fogja javasolni s egyúttal indítványozni fogja, hogy az igazgatóságot alapszabályszerűleg megillető jutalék levonása után 400.000 K. a tisztviselők nyugdíjajának javadalmazására fordítassék, a fennmaradó 280.968 K. pedig új számlára vitessék át.

Budapesti mészáros társulat részv. társ. Ilyen névvel alakult meg vasárnap egy részvénytársaság 1,600.000 korona tőkével, mely több elsősorban mészáros érdekeltekével a helybeli Herz Armin fia cég ipartelepének margarín-, gyertya- és szappangyártat veszi át és azt elkülönítve a cég birtokában megmaradó szalmagyártó, mint önálló vállalatot vezeti. Az igazgatóságba mándi Mándy Lajos miniszteri tanácsos elnökkel mellett mint ügyvezető igazgató Herz Viktor, továbbá Herz Lajos és Simon Imre, Perl Ignác mészárosok lettek megválasztva. A felügyelő-bizottságba Dékány Mihály, Bayer Lajos főfelügyelő és Kálmán József mészáros került be.

Vasutak bevétele. Az Osztrák-Magyar Államvasutársaság bevétele március első harmadában 1,485.901 korona (+ 66.82 korona). - A Déli vasutársaság bevétele ugyanebben az időszakban 2,734.979 korona (- 4.839 korona).

A Mercur váltótüzelti részvénytársaság tegnap tartotta rendes évi közgyűlését. A közgyűlés az igazgatósági indítványokat ellogadta és a társaság alapitőkéjének 1.000.000 koronára való felemelését elhatározta. Az új részvényeket a bécsi Wechselstuben Actien-Gesellschaft, "Mercur" és csoportja veszi át. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság eddigi tagjai újra megválasztották. A társaság, mint lapunk hírdetésében részben közöltük, új helyiségeiben V. Fűrdő-utca 3. sz. a. már megkezdte tevékenységét.

Fizetéseképtelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetéseképtelenségeket jelenti: Haidinger Róbert fűszer és csemegye kereskedő Bécs, Büchler Mór kereskedő Csurug, Sauerwein József mázoló Hötting, Zimmer Antal kézműveskereskedő Prkenhammer, Grieszler Lipót kereskedő St.-Pölten.

Szárazság. A kontingens nyersszesz ára Budapesten 26.50 korona pénzben, 27.50 korona áruban. - Bécsben az irányzat lanyha. A kontingentált készáru 38.- korona pénzben, 38.40 korona áruban.

Sertéskenyvesítés. (A székesiővárosi sertés-vásár és közbizottság intézéseké.) Március 16-án. Főhajtás: Zsirsértés, ugymint Öreg I. rendű 350 kilogramm felül - - - - - darab, II. rendű 280-350 kilogramm - - - - - darab, kanló - darab, silány - darab, fiatal nehéz 300 kilogramm felül - - - - - darab, közép 220-300 kilogramm - - - - - darab, könnyű 220 kilogramm - - - - - darab, süldő - darab, malac - kilogramm - - - - - darab. Összesen - darab. Husstetés ugymint: nehéz 300 kilogramm felül - darab, könnyű 250-300 kilogramm - darab, süldő - darab, malac 40 kilogramm - darab. Összesen - darab. Főhajtás összege 384 darab. Előző napi maradvány 97 darab, összesen 481 darab. Eladott 363 db. Maradvány 118 db. A vásár irányzata közepes. Az árak hanyatlóban. - Következő árak jegyzetelték: Zsirsértés: Öreg I. r. 350 kgr.-on felül - - - - - fillérig, II. rendű 280-350 kilogramm 104-112 fillérig, selejtezett 91-92 fillérig, silány - fillérig, fiatal nehéz 300 kilogramm felül 112-116 fillérig, fiatal közép 220-300 kilogramm 104-114 fillérig, fiatal könnyű 220 kilogramm 98-104 fillérig, süldő - - - - - fillérig, malac - - - - - fillérig. Husstetés: Nehéz 300 kilogramm felül - - - - - fillérig, könnyű 140-300 kilogramm - - - - - fillérig, süldő - - - - - fillérig, malac 40 kilogramm - - - - - fillérig. Árak minden levonás nélkül, kilogrammonként, élsúlyban.

Bécsi vágómarhavásár. Március 16. (Saját tudósítónk telefontelepítése.) A st-marxi központi vásárcsarnokban ma megtartott vesztegzári vágómarhavásárra felhajtottak 32.8 darab magyar, 643 darab galíciai, - darab bukovinai, 870 darab németországi, összesen 4811 darab zsarvarmarha.

Jegyzések: 100 kilogrammonként élsúlyban. magyar hi-ökök I. minőségű - - - - - 52, - - - - - 70 fillér, kivételesen - - - - - fillér, II. minőségű 77-83 K., III. minőségű - - - - - fillér, galíciai hi-ökök I. minőségű 68-72 fillér, kivételesen - - - - - fillér, II. minőségű 70 - - - - - fillér, III. minőségű - - - - - fillér; német hi-ökök I. minőségű - - - - - 60, - - - - - 78 K., kiv - - - - - 88 K., II. minőségű - - - - - fillér, III. minőségű 46-52 fillér. Legelő ökök - - - - - fillér, paraszt ökök - - - - - fillér, levágott ökök - - - - - fillér. Bika 50. - - - - - K., tehén 63 - - - - - korona. Kivételesen 70 korona, bivaly 36-46 korona, 100 kilogrammonként, a togyasztási adó nélkül.

A budapesti gabonátözsde.

Budapest, március 16.

Lanyha irányzat mellett 20.000 métermázsa buza került forgalomba, 5-7 1/2 fillérral alacsonyabb áron.

Rozsban 5 fillérral csökkent az árak.

Más gabonafélékben nem változtak az árak.

Eladatok:

Buza, Tiszavidéki: 200 mm. 81-5 k. 8 K. 27 1/2 f., 400 mm. 81-5 k. 8 K. 17 1/2 f., 100 mm. 81 k. 8 K. 25 1/2 f., 300 mm. 81 k. 8 K. 25 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 25 f., 300 mm. 81 k. 8 K. 25 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 25 f., 400 mm. 80-5 k. 8 K. 25 f., 200 mm. 80-5 k. 8 K. 15 f., 100 mm. 80-5 k. 8 K. 15 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 15 f., 200 mm. 80-2 k. 8 K. 15 f., 100 mm. 80 k. 9 K. 17 1/2 f.

Pestmegyei: 300 mm. 81 k. 8 K. 25 f., 400 mm. 80-5 k. 8 K. 10 f., 200 mm. 80-2 k. 8 K. - f., 300 mm. 80 k. 8 K. 10 f., 500 mm. 80 k. 8 K. 05 f., 100 mm. 80-5 k. 8 K. 12 1/2 f., 400 mm. 80 k. 8 K. - f., 200 mm. 79-5 k. 8 K. - f., 200 mm. 79-3 k. 7 K. 85 f., 460 mm. 79 k. 7 K. 95 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 80 f.

Felsőmagyarorsági: 200 mm. 76 k. 7 K. 50 f. Bácsági: 1600 mm. 79 k. 7 K. 95 f.; 2600 mm. 78 k. 7 K. 62 1/2 f.

Kulai: 1200 mm. 70 k. 7 K. 85 f.

Török-Kanizsai: 500 mm. 77-8 k. 7 K. 75 f.

Mind három hónapra.

Rozs: 200 mm. 6 K. 75 f.

Arpa: 480 mm. 6 K. 95 f.

Zab: 100 mm. 6 K. 25 f.

Tengeri: 400 mm. 6 K. 45 f., Kőbányán

Készpénzfizetés mellett.

A készáru hivatalos jegyzése a budapesti ár- és értéktözsde szokásai szerint készpénzben 50 kilogrammonként, - A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

Table with columns: B u z a, Kiló, K.-tel, K.-ig, Kiló, K.-tel, K.-ig. Rows include Tiszavidéki, Fehérmegyei, Pestvidéki, Bácsági, Békési.

Table with columns: Egyéb gabonafélék, Kiló, K.-tel, K.-ig. Rows include Rozs, Arpa, Zab, Tengeri, Repce, Kéles.

A határidőüzlet folyamán a következő kötések történtek:

Table with columns: Month, Price range. Rows include Áprilisi buza 1903., Októberi buza 1903., Áprilisi rozs 1903., Áprilisi zab 1903., Májusi tengeri 1903., Júliusi tengeri 1903., Augusztusi repce 1903.

Dél egy óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Table with columns: Month, Price range. Rows include Áprilisi buza 1903., Októberi buza 1903., Áprilisi rozs 1903., Áprilisi zab 1903., Májusi tengeri 1903., Júliusi tengeri 1903., Augusztusi repce 1903.

Délután fél 5 óraker zárul:

Table with columns: Month, Price range. Rows include Áprilisi buza 1903., Októberi buza 1903., Áprilisi rozs 1903., Áprilisi zab 1903., Májusi tengeri 1903., Júliusi tengeri 1903., Augusztusi repce 1903.

A budapesti értéktözsde.

A mai tőzsde az Osztrák-Magyar Államvasutak hanyatlására lehagolt volt és a nemzetközi értékek csökkentek, míg a helyi értékek iránt némi érdeklődés mutatkozott, melyek áremeléssel zárultak. Az általános forgalom, csekély ingadozások után, mérsékelt maradt.

Előzödsde. Osztrák Hitelrészvény 690.25-689.75. Magyar Hitelrészvény 751.60-750.75. Leszámlítóbank részvény 460.-461.-. Jelzálogbank részvény 525.50-526.10. Rimamurányi vasúti részvény 485.-486.75. Osztrák-Magyar Államvasúti részvény 692.50-691.75. Márka 117.21. Kőzuti vasút 316.-315.25 korona.

A déli tőzsde: Osztrák Hitelrészvény 689.75-689.57-689.25. Magyar Hitelrészvény 749.-751.-750.-. Aranyjárdék 121.20. Magyar koronajárdék 99.62. Leszámlítóbank részvény 461.-462.-461.50. Jelzálogbank részvény 526.25-527.-526.25. Rimamurányi vasúti részvény 485.-485.50-485.-. Osztrák-magyar Államvasúti részvény 689.50-689.50-689.25. Déli vasút 317.-319.-318.-. Közúti vasútrész-

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Kedd, 1903. március hó 17-én

Az afrikai n6.

Opera 5 felvonásban. Szerzette Meyerbeer. Szövegét írta Scribe. Fordították Böhm G. és Ormay F.

Személyek:

Selika	Vasquez	Don Pedro	Kornai
Ines	Szilágyiné	Don Diego	Ney B.
Vasco de Gama	Preprost	Fénquisitor	Szendrófi
Don Alvar	Gábor	Nagy brahmin	Ney D.
Nelusko	Beck	Anna	Palóczyné

Kezdele 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1903. március hó 17-én.

Lady Windermere legyezője.

Színű 4 felvonásban. Irta Wilde Oszkar. Fordította Moly Tamás.

Személyek:

Windermere	Mináyi	Mrs Cowper	Tuboly
Windermere	Hegegy	Mrs Eriyunc	Jászi
Berwick	Hölvey	Augustus	Gál
Lady Archata	Paulay E.	Darlington	Császár
Fyrdale	Szacsayné	Dumby	Horváth
Stutfield	Meszlényi	Graham	Dezso

Kezdele 7 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.

Kedd, 1903. március hó 17-én.

Kéz kezét mos.

Vígjáték 3 felvonásban. Irta Hercegg Ferenc.

Személyek:

Zentay	Balassa	Tatár	Vendrei
Mariette	Kertész	Sólyom	Góth
Ozv. Vivoné	Csilag T.	Borhidy	Szerény
Berkonyoy	Fenyvess:	Kabuczay	Tapo. czai

Kezdele 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Kedd, 1903. március hó 17-én.

Bob herceg.

Regényes nagy operett 3 felvonásban. Írták Martos Ferenc és Bakonyi Károly. Zenéjét szerz. Huszka J.

Személyek:

A királyné	Balázs	Táncmester	Ujvári
György, fia	Fedák Sári	Tom bátya	Szerdabelyi
Viktória	Harmath	Annie, lánya	Ledofsky
Lancaster	Pázmán	Plumpudding	Nyárai
Pompoinus	Kovács M.	Gipsy	Kiss
Hopmester	Solymsi	Pievkók	Parányi

Kezdele 7 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Kedd, 1903. március hó 17-én.

A sötét kamra.

Énekes bohózat 3 felvonásban. Magyar szöveg alkalmazta Heltai Jenő.

Személyek:

Chandoré	ross	Simone	Szelestey
Thony	Ráthonyi	Manuela	Marosi
Consuelo	Mátrai	Brideino	Giréth
Mangetoné	Sziklainé	Maud	Kornai

Kezdele 7 1/2 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.

Kedd, 1903. március hó 17-én.

A fehér cár birodalma.

Kezdele 7 1/2 óraker.

Ideal

Írógépek azonnal és dílanedn látható írásal. Beépített szedéses táblalattal rovatolós munkához, költőgépekhez, számlák írásához.

Legnagyobb átlító képesség! Teljesen acéltól. Beépített szedéses és spirálírók teljesítményűek.

Számláló gépek! Prospektus, írás minták, küldés a gépeket díjlanul bemutató a vezérlőkönyvvel.

SCHOTT H. és DONNATH Budapest, VII., Erzsébet-kört 1.

Nodusin Aranyér-bálszam.

Egyedül álló szer. mely operáció, vagy égetés nélkül tökéletesen a biztos gyógyítja egy vak, valamint a nyitott aranyért. Teljesen ártalmatlan. Kérházig kipróbálva. Már is több egyévt kigyógyított. Kapható Nagy Kálmán gyógyszerárban Nyiregyháza. Egy üveg ára használati utasítással együtt 4 korona. — Csomagolás, bórmentes küldéssel 5 kor. az ősszeg előzetes beküldése, vagy utánvét mellett.

Szt. Anna Malátakeserű
 Irta: védtelt, szabaddalmánost írtat malátából előállított malátakeserűmennyek a legjobbak, kitűnően buváltak, orvosi szakértelműek által előkészítettek, huzamosabb állandó, használat mellett páratlan hatásúak

Szt. Anna Malátakeserű
 mindennapi fogyasztásánál 1-2 pohárral étkezés előtt, kellemes és páratlan hatású gyomorerosító és étvágygerjesztő, tisztá malátából készült festetlen ital. Az egészségesek erősíti, a betegek gyógyító itala. (Gyomor- és belbajoknak nélkülözhetetlen, 1 eredeti palack hetedén, 2.30 korona.)

Szt. Anna Malátalikor
 az összes bel- és külföldi király, tiszta malátából készült, festetlen, üdít, egészséges, kellemes diétetikus ital. Gyermekeknek is adható, erősíti, üdít, köhögésnél, hurutos bántalmaknál kitűnően enyhít. 1 eredeti palack hetedén, 2.30 korona.

Szt. Anna Malátacake
 minden egyéb liszt hozzáadás nélkül, tiszta malátából készült, legjobb tea- és táplálékanyag egészségesnek, betegnek, felnőtteknek és gyermekeknek. Egy nagy doboz 2 korona, kis doboz 50 fillér.

Számos orvosi elismervény.
 Kapható minden nagyobb fűszer- és élelmiszerkereskedésben. — Főiskolai gyógyszerészek és drogeriák részére: **Nádor gyógyszerár, Váci-kört 17.** Oda, a hol még nem kapható bórmentes utánvétellel küldi nevezett gyógyszerár és viziontelársítók sztraktokozmeny közvetlen előfordulni.

Jó és tartós
cimbalmok
 olcsón, jutányos részletfizetés mellett is kaphatók

Deutsch Gábornál
 Budapest, V. Erzsébet-kört 7. Hódoltság sarkán, 1. emelet.
 Jegyzék bórmentve.

Salonkát K 28.—, Salonmelény K 7.—, Salonnadrág K 11.—, Rothberger Jakab cs. és kir. udv. szállitónál Budapest, Váci-utca 6.

Ingyen Blúz
 Árjegyzéket küld kívántra a legújabb tavaszi és nyári blúz, pongyola és ruha rajzokkal

Zoltán Dezső
 kizárólagos blúz áruháza Budapest, Király-utca 30.

5000 vég.

Tavaszi- és nyári szövét-ujdonság:

Legjobb 120 cm. széles Serge és Crépe méterje **45 kr.**
 120 cm. széles tiszta gyapju Blouse-ujdonság méterje **49 kr.**
 120 cm. széles tavaszi nagy kockás szövét méterje **63 kr.**
 120 cm. széles selymfényű kelme métrje **68 kr.**
 120 cm. széles angol Homespun méterje **98 kr.**
 120 cm. széles zebelin Flocke csomos szövét méterje **1 frt 45 kr.**

Mosókelve-ujdonság
 még soha nem letezett dus válnsztekban 7 csoporthban, minden csoport egy külön könyvben.

1. könyv cretonok **19 krtól** kezdve
2. " vászon zeitrok **19 " "**
3. " szines batiztok **24 " "**
4. " ruha vásznak **45 " "**
5. " himzett svájci batiztok **20 " "**
6. " blúz és Jupon-ujdonság **32 " "**
7. " tiszta gyapju delen **38 " "**

és feljebb.

WEINER MÁTYÁS
 női divatáruháza
 Budapest, VI., Andrassy-ut 3.
 Minták ingyen és bórmentve. Rendelésnél kérom a kívánt mintakönyv számát és a szövét minőségét megjelölni.

FŐVÁROSI ORFEUM

Waldmann Imre igazgató
 Nagymező-utca 17.
 Ma és mindennap

INDRA
 nagy kiállításos operette **Carola** és **Mariot** felléptével, torhába

Monna Vanna paródia
 a Tarka Színhadon, valamint a kitűnő márciusi **varieté-műsor.**

Az előadás 8 óraker kezdődik.
 Nappali pentár d. e. 10-1 és d. u. 3-5-g.
 A télkeriben reggel 6 óráig Városi Elek előnyzenekara hangversenyek.

Jótékonykeelü tárgysorsjáték!

A szatmári gör. kath. egyház új templom építésének javára rendezendő

tárgysorsjáték

ez év junius 9-én

minden körülmények között megtartatik.

Főnyeremény: **10.000 korona** értékű ékszeresoport.

Azonkívül számos és igen értékes melléknyeremények is vannak!

Sorsjegyek még mindig kaphatók Szatmáron a gör. kath. egyháznál (Sorsjegy közeloégi), azonkívül Budapestben, **Garay Antónia** virágüzletében, Kerespesi-ut 9b. sz. (Otthon kívázhaz mellett). Nemölömben az egész országban a megbízott elárústókánál.

Huzás 1903. junius hó 9-én.

Ügyvédi irodámban

azonnali alkalmazást talál németül jól tudó gyakoroltott ügyvédjelölt. Pályázatban kimerítő személyes viszonyok és fizetési igény közlendők.

Dr. Oesterreicher Béla
 Nezsideren, Mosonmegye.

Most jelent meg!

Dóczi Lajos Munkái

első végleges kiadásának ötödik és hatodik kötete.

V. kötet:
Beszélyek és Vázlatok II.
 Ára füzve 4 korona, pompás díszkötésben 7 korona.

VI. kötet:
Schiller Költeményei.
 Ára füzve 6 korona, pompás díszkötésben 9 korona.
 Az első végleges kiadás 10 kötet. Ára díszkötésben 75 kor.

Az egyes kötetek külön is kaphatók.

I. Goethe—Faust	füzve 6.— kor. kötve 9.— kor.
II. Csók	4.— " 7.— "
III. Széchy Mária	4.50 " 7.50 "
IV. Beszélyek és vázlatok I.	4.— " 7.— "
V. Beszélyek és vázlatok II.	4.— " 7.— "
VI. Schiller költeményei	6.— " 9.— "

Előkészületben **Utolsó szerelem. e Vegyes párok. e Vera grófnó. e Költemények.**

A tiz kötet részletfizetésre, valamint az egyes kötetek külön-külön is megrendelhetők a kiadó cégénél:

LAMPEL RÓBERT (Wodianer F. és Fiai)
 os. és kir. udvari könyvkereskedésében
 Budapest, VI., Andrassy-ut 21. szám.

Színházak heti műsora.

	M. kir. Operaház	Nemzeti színház	VI. színház	Népszínház	Magyar színház
Szerda	Nincs előadás	Monna Vanna	A kis fészek	Bob herceg	Lotti ezredesoi
Csütörtök	Carmen	A föld	Kéz kezét mos	Bob herceg	Grant kapitány gyermekel este: A bajusz
Péntek	Nincs előadás	Elve temetkező Első látogatás IParszibecsület	Mici hercegnő	Bob herceg	B. A. L. E. K.
Szombat	Don Juan	Elve temetkező Első látogatás IParszibecsület	Mici hercegnő	Bob herceg	Niniss
d. u. Vasárnap este	A denevér	Rosenkranz és Gúldenstern Az ember tragédiája	Mici hercegnő	Kossuth Lajos	A bajusz
			Kéz kezét mos	Bob herceg	A postás fiu és huga

